

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

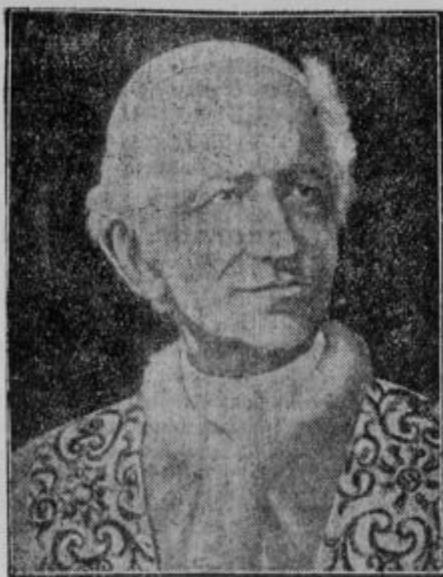
Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sara jevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Glavne misli okrožnice papeža Pija XI. o socialnem in delavskem uprašnju

Leon XIII.

Papež Pij XI., ki je podedoval po svojem velikem predniku Leonu XIII. očetovsko naklonjenost do delavskega stanu, ni samo navduševal k slovesni proslavi okrožnice *Rerum novarum*, ki je bila objavljena pred 40 leti, marveč tudi hoče, da bi bila ta proslava izhodišče nadaljnjih ciljev, ki se naj še dosežejo glede delavskega uprašnja. In res je papež sklenil, da v kratkem objavi novo okrožnico, v kateri hoče začrtati Cerkvi in osemu svetu obširen socialni program, ki ga je še treba izvesti, ker se ne more reči, da bi bila velikopotezna inicijativa Leona XIII. že popolnoma dossegla svoj namen.

Ta okrožnica »Ob 40 letnici« (*Quadragesimo anno*) (tak bo namreč njen naslov po primernih začetnih besedah, ki pravo lepo izražajo jubilejno priložnost) poudarja najprej, kako potrebna in času primerna je bila okrožnica *Rerum novarum* pred 40 leti. Njena potreba in njena prikladnost je bila razvidna že iz splošne hvale, s katero je bila takrat pozdravljena. Njen spomin je neminljiv, saj so iz nje črpali pobude naslednji rodovi kakor iz vrelca, ki ga je dal Bog svoji Cerkvi in vesoljnemu človeštvu.

Uspehi Leonove Magnae chartae

Nova enciklika se deli v tri različne dele. V prvem delu našteva papež med mnogimi in dragocenimi dobrotami in uspehi okrožnice *Rerum novarum* najpomembnejše, na primer: bila je močna pobuda in trdna podlaga za razvoj socialnega in gospodarskega nauka po katoliških načelih; pospeševala, utrjevala in poglobila je versko, moralno in družabno izobrazbo delavcev; jih je povzdignila do zavesti človečanskega in krščanskega dostojanstva ter jih usposobila, da so smoteno in modro zasledovali moralne in gospodarske koristi svojega stanu ter postali vodje tudi drugim v sličnih zadevah; prisilila je osemogojni vladajoči liberalizem, da se je po malem sprijaznil s socialno politiko, ki se je nekoliko bolj strinjala s pravičnostjo; odločno in neustrašeno je zahtevala za delavce pravice stanovskih udruženj v sorodu medsebojne pomoči in zakonite obrambe skupnih pravic, kar je liberalizem skušal na zloben in zvit način preprečiti.

In res so se povsod ustanovila razna delavska, obrtna, kmetijska in slična društva, ki so razmeram primerno izvajala namera Leona XIII. in njegovih naslednikov ter so si pridobila mnogo zaslug ne samo za vero, marveč tudi za civilizacijo in za splošni blagor človeške družbe. Po osebni praviči zaključuje papež prvi del enciklike s trditvijo, da mora izkušnja preteklih 40 let priznati okrožnico *Rerum novarum* kot osnovni program (magna charta) vsega katoliškega udejstvovanja na socialnem polju.

Egoistični individualizem in kolektivizem enako zmotna

V drugem delu razpravlja papež o tistih perečih točkah delavskega uprašnja, za katere smatra za potrebno, da se o njih izpregovori jasna in avtoritativna beseda. Pri tem se seveda ozira na izpremenjene razmere naših časov.

Po zgledu Leona XIII. utemeljuje in dokazuje najprej, da ima Cerkve oziroma njen poglavar ne samo popolno pravico, marveč strogo dolžnost posegati tudi v socialne zadeve, seveda ne v kolikor pride v poštev tehnična ali materialna stran opravljanja, marveč v kolikor zahteva to zakon morale in evangelija. Potem potrjuje znova katoliški nauk, katerega je že proglasil Leon XIII., da je namreč lastnina legitimna, poudarja individualni in socialni značaj lastnine in zavrača tako pogubonosno zmoto egoističnega individualizma kakor tudi zmoto kolektivizma. Slednjič še na kratko omeni, kakšne so dolžnosti lastnikov in kakšne pravice ima javna oblast glede privatne posesti.

Proti proletarizaciji: pravična in primerna plača

Kar se tiče razmerja med kapitalom in delom, tema dvema elementoma sedanjega gospodarstva, kliče Pij XI. v spomin, da nima nobeden od teh dveh pravice zahtevati zase vseh sadov svojega sodelovanja, ter navaja kot potrdilo jasne besede Leona XIII. »Ne more obstojati niti kapital brez dela, niti delo brez kapitala.« Do sedaj je bila gotovo prevelika in krivična razlika med dobičkom: na eni strani v rokah nekaterih nakupičeno velikansko bogastvo, na drugi strani pa ogromna množica proletarcev, ki nima nič drugega, kakor svoje roke in svoje žulje. Na vsak način je torej potrebno, da se vse gospodarstvo preuredi ter postavi na podlago socialne pravičnosti, tako da bodo sadovi kapitala in dela pravično razdeljeni. Tako bo mogoče priti do tiste osvoboditve proletarcev, za katero se je Leon XIII. tako vneto potegoval. Razlika med raznimi socialnimi plastmi človeške družbe, katero je zelo modro uredil Stvarnik sam, se ne sme in se ne bo mogla nikoli odstraniti. Toda sedanjí položaj proletarijata ne sme biti vedno položaj večjega dela človeštva. Treba je delati na to, da bodo proletarci sčasoma postali posestniki in prišli do gotovega blagostanja. Ob sedanjih razmerah to ni mogoče drugače doseči, kakor potem pravičnih in primernih delavskih plač. Plača mora biti torej takšna, da dejansko zadostuje vsem pravičnim osebnim in družinskim potrebam poštenega delavca ter mu daje možnost, da si pod gotovimi pogoji v resnici izboljša svoj položaj.

Napake sedanjega gospodarskega reda Proti pretirani koncentraciji

Proti koncu drugega dela črta papež glavne smernice, po katerih bi se naj prenovil socialni red, da bo ustrezno zakonom pravičnosti, da preneha razredni boj in se upostavi vzajemno sodelovanje raznih poklicev. Delo ni navadno blago za prodajanje, ampak je treba v njem spoštovati človeško dostojanstvo delavca. Različne stroke delovanja, različne orste produkcije in različne službe so potrebne za skupni blagor. Človeška družba bo tem priskrbenjše združena in tem bolj harmonično organizirana, čim zveščeje bo usak in bodo vsi izkoriščali svoje lastno delo ter izpolnjevali naloge svojega lastnega poklica.

Slednjič si cerkveni poglavar v tretjem delu ogleda raz viškega apostolskega sedanja sedanjí moderni gospodarski red v njegovi celoti. Čeprav ga ne obsodi kot slabega samega na sebi, vendar je prisiljen priznati, da je zelo izkvarjen in da ima na sebi velike napake. Na mesto svobodne in včasih tudi samopašne tekme gospodarskih moči je nastopila pretirana koncentracija, katero vodi samo par ljudi in sicer ne samo pri nekaterih narodih, marveč po celem svetu. Ta koncentracija gospodarskih sil ima za posledico tiranski despotizem. Povratek k zdravim načelom krščanske socialne filozofije in pametna aplikacija teh načel na kapital, na delo in na njuno medsebojno razmerje bi bilo po naših gornjih izvajanjih edino uspešno sredstvo proti označenemu neredu.

Markizem in katolicizem nezdružljiva

Tudi socializem, ki se je ponašal, da bo to zlo radikalno ozdravil, pa je bil v resnici še hujše zlo, se je od Leonovih časov sem temeljito predrugačil ter se celo razcepil o

dve skupini. Proa skupina izvaja socialistična načela do zadnjih konsekvenc. Imenuje se komunizem, ki se pa, kakor je pač jasno, nikakor ne more spraviti v sklad z nauki sv. Cerkve. Druga skupina, ki se še vedno diči z naslovom socializma, je pogosto in v marsičem omilila svoj program ter se je v raznih točkah, v nekaterih bolj, v drugih pa manj, tako močno približala socialnim katoliškim načelom, da se marsikdo izprašuje, ali je med obema še sploh kak razlika razen v besedi. Toda papež se nič ne obotavlja slovesno izjaviti, da ima ta tako zelo omiljeni socializem tako zelo evangeliju nasprotno pojme o človeški družbi, da ga nikakor ni mogoče spraviti v sklad s katoliškim naukom, čeprav se mnogo njegovih točk strinja s pravičnostjo, kakor jo uči Cerkve. Nemogoče je, da bi bil kdo resničen socialist in obenem dober katoličan.

Ob tej priliki papež opominja in zaklinja vse tiste zapeljane sinove, ki so se dali premetiti od krivih obljub in so s svojim pristopom k socialistom pomnožili njihove vrste, naj se vendar čim prej povrnejo v naročje Cerkve, katero so po krivici zapustili, ter se naj pridružijo tistim velikodušnim četam, ki z vsemi močmi delajo po načelih Leona XIII. na to, da bi se v človeški družbi upostavila pravičnost in ljubezen.

Korenina zla: materializem

K sklepu podaja papež nekatera sredstva proti nedostatkom sedanjega časa. Z veliko bistrovidnostjo izjavlja, da tiči korenina vsega zla tako modernega gospodarstva kakor socializma v tem, ker imajo ljudje pred očmi le pozemske dobrine, za Boga in za večne vrednote pa se nič ne zmanjajo. Glavno sredstvo proti temu zlu v korenini je pač to, da povzdignejo ljudje srca in duše k Bogu ter se ogrejejo za plemenitejši in čistejši ideale. Zato je nujno potrebno, da ljudje spremenijo svoje žiljenske običaje ter upostavijo kraljestvo pravičnosti, ki bi moralo vladati na vsem gospodarskem in socialnem polju. Tudi potem bo še ostalo veliko dela za ljubezen, ki je in bo vedno edino resnična in uspešna vez za združitev ljudi v eno samo družino.

Pij XI.

K temu prenovljenju človeške družbe na podlagi evangelija in krščanske ljubezni morajo prispevati vsi ljudje, ki so dobre volje. Radi tega se papež raduje ob pogledu na razna podjetja in na gorečnost, s katero se v raznih deželah posvečajo tej stvari ne samo duhovniki, ampak tudi laiki, da, celo premnogi mladeniči, ki razumevajo duha katoliške akcije. Po očetovski jih navdušuje in spodbuja, naj se neumorno žrtvujejo za ta plemeniti namen, zakaj, če bi se uveljavil takšen red, kakršnega hočejo premnogi imeti in kakršen je popolnoma nasproten krščanskim načelom, bi to bila grozna propast in poguba. Cerkve se ne boji za sebe, ker je močna, saj se opira na nezmotljive obljube, pač pa se boji za toliko sinov in toliko duš, ki bi bile pogubljene. Vsak mora torej na svojem mestu in v svojem krogu sodelovati za skupni blagor in sicer disciplinirano in v popolnem soglasju z drugimi. Vsak naj išče edinole koristi Boga in kraljestvo Jezusa Kristusa!

S tem očetovskim opominom zaključuje papež Pij XI. ta dokument, katerega poklanja svojim dragim sinovom in vesoljnemu svetu kot dragocen jubilejni dar ter kliče na vse obilen božji blagoslov.

Mednarodno zborovanje katoliškega delavstva

(Izvirno poročilo)

Popoldansko zborovanje dne 14. maja na dvorišču Cancellarije je bilo eno najlepših v vrsti rimskih sestankov. Odlikovala ga je velika harmonija vseh nacionalnih raznolikosti, ki ga more kake stvari navdihniti le vesoljna, vse obsejajoča Cerkve.

Na lepem, že od Bramanteja klasično izdelanem dvorišču so se zbrale razne delavske delegacije, do 8000 po številu. Topot so očividno prevladovali Italijani. Okrog in okrog pa so bile v lepih arkadah postavljene zastave delavskih organizacij z vsega sveta, ki so jih zastopstva prinesla s seboj v Rim. Na dvorišču je bil postavljen obširen oder za kardinale, škofove in govornike, ozadje pa je spolnila ogromna papeževa zastava z njegovo sliko. Vse kardinale, ki so prihajali polagoma drug za drugim, je množica tople pozdravila. Stari Fröhwrth, potem lyonski nadškof Maurin, primas Poljske Hlond, ki se je za poljsko delegacijo pravkar pripeljal v Rim in ga Poljaki zelo ognjevitno pozdravljajo, Szerezy, primas Ogrske, ki je še vedno tako aristokratski in mladeniški kot nekdanji, Laurenti, ki ga Italijani burno pozdravljajo in kot zadnji Marchetti-Selvaggiani, energični papežev kardinal-vikar, ki je stopil na mesto umrlega kardinala Pompilija in mu je v prvi vrsti zaupana skrb za disciplino rimske duhovščine. Poleg kardinalov prisostvuje zborovanju kakih 40 škofov in prelato.

Zborovanju je predsedoval kardinal Marchetti. Priglasenih je bilo preko 20 govornikov in čas odmerjen na 5 do 10 minut za vsakega. Ker se pa večina govornikov ni točno držala odmerjenega časa, se je zborovanje zavleklo pozno pod večer. Govorniki so v svojih referatih kazali na socialno delo, ki ga je v njihovi domovini vzbudila okrožnica »Rerum novarum«. Programatiki in aktualen je bil še najbolj govor msgr. Walterbacha iz Monakovega. Socializem se ni izkazal kot rešitev človeštva in še manj njegova logična skrajnost boljševizem, ker je osnovan na protinaravni zmoti. Nemško delavstvo je v strašni bedi, a zvečina odklanja marksistično ureditev družbe. A vse zahteva in vsi čutimo, da je potrebno, da se sedanjí kapitalistični red preuredi v drugega, kateri bo vsem dal delo, ki imajo do njega pravico. Odhod naj pride smernica? Vse oči se obračajo v Rim. Rim mora govoriti z novo okrožnico, ki naj pomaga človeštvu iz sedanje socialne zmedenosti. Nemško de-

lavstvo prosi papeža za odredilno besedo. Potem bodo milijoni delavstva, ki se danes oklepajo socializma, našli pot nazaj k Cerkvi s hvalčnostjo v srečo. In papež bo videl, da je najprejnejši njegovih sinov najzvestejši.

Zanimivo je vsekakor, da je mnogo govornikov naslovilo na papeža prošnje, naj izda novo encikliko, ki bo zidala na »Rerum novarum«, a šla korak dalje in na temelju Leonovega nauka dala smernice za sedanje socialno težko čase.

Med govorniki je za Belgijo nastopil minister za delo in industrijo Hymans, za Češkoslovaško dr. Jan Růček, za Holandijo bivši socialni minister prof. Aalberse, za Poljake Mihalovec, za Združene države škof Adwin, za Madjarsko minister Herszt, za Švico škof Besson iz Friburga, delegat Društva narodov itd. Govorniki so govorili v svojem materinem jeziku, nekateri so prevedli svoje govore še v francoščino.

Nastop slovenskega odposlanca

Za Slovence je govoril g. Jože Langus, ki je napravil jako simpatičen vtis in žel mnogo odobravanja. Mnogi so obžalovali, da ne razumejo slovenskega jezika. G. Langus je izjavil:

Z veseljem smo se slovenski delavci odzvali vabilu, da v Vatikanu v družbi vseh narodov proslavimo 40 letnico Leonove okrožnice »Rerum novarum«. V tej manifestaciji ne gledamo le proslave zgodovinskega dejstva, ampak predvsem afirmacijo osnovnih načel klasične delavske okrožnice. Pa ne samo to. Mi vidimo v tej proslavi še več: Najvišja cerkevna oblast hoče tudi danes poudariti nujno socialno orientacijo katoličanov. In če je bilo to potrebno pred 40 leti, je to danes dekadentno potrebno. Kajti danes kliče delavstvo po svojem pravu z večjo pravico zaradi večje krivice kot pred 40 leti. Svareče napovedi okrožnice so se že zgodile, ker se bogatini niso zavredali svojih dolžnosti in ker so države vse premalo varovale življenjske interese delavstva.

Ta proslava naj bo javna obsodba poganškega kapitalizma in brezbožnega komunizma, ki sta ka-

Dnevna kronika

Koledar

Nedelja, 17. maja. 6. povelikonočna nedelja. Paskal Bajl., spoznavalec. Bruno, škof. Maj ob 10.28. Herschel napoveduje spremenljivo vreme.

Ponedeljek, 18. maja: Erik, kralj; Aleksandra, levičica.

Osebnosti

— Poroka. V nedeljo se je poročil v Ljubljani gosp. Ciril Sajovic, posestnik, trgovec in gostilničar v Velesovem z g. Marijo Rakovec, posestnikovo hčerko iz Struževca pri Kranju. Mladima zakoncem želimo obilo sreče!

— Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejeni med drugimi na službo v štab telegrafsko-tehničnega poveljstva inženjerski kapetan I. razr. Edmund Turnaj; za vodnika voznega parka avtopoveljstva III. armijske oblasti pehotna podporočnika Vinko Ružič in Ljudevit Učnik; za vodnika voznega parka avtopoveljstva IV. armijske oblasti pehotna podporočnika Vladimir Dorman in Milan Matič; za vodnika avto oddelka topniško-tehničnega zavoda topniški podporočnik Vinko Rupnik; na službo pri referentu inženjerskega poveljstva Boke Kotorske nižji voj. uradnik II. razr. inž. tehnične stroke Rudolf Blažek; na službo v moravsko-Konjsko bolnico veterinarski poročnik dr. Ivo Ogošec; za vršilca dolžnosti intendantov savskega orožniškega polka nižji vojni uradnik III. razreda ekonomske stroke Robert Rebolj; za vršilca dolžnosti blagajnika dunavske orožniškega polka nižji voj. uradnik I. razr. ekonomske stroke Anton Rodošek; za vršilca dolžnosti upravitelja skladišča dravskega orož. polka nižji voj. uradnik I. razr. ekonomske stroke Ivan Bukovnik; za knjigovodjo tehn. skladišča 2. zrakoplovnega polka nižji voj. tehnični uradnik IV. razr. zrakoplovno tehnične stroke Franc Najbauer; za vršilca dolžnosti upravitelja tehničnega materiala tehn. skladišča 1. zrakoplovnega polka voj. tehn. uradnik IV. razr. zrakoplovno tehnične stroke Anton Cegnar; za vršilca dolžnosti upravitelja materiala aeroplanske delavnice 1. zrakoplovnega polka nižji voj. tehn. uradnik IV. razr. zrakoplovno tehnične stroke Vinko Krelj; na službo v lovsko pilotno šolo 6. zrakoplovnega polka zrakoplovni podporočnik Alojz Stebernjak; za pobočnika tehniškega polka inženjerski kap. II. razr. Mladen Srnc; in za vodnika kačaniškega vođa varstvenega orožniškega polka novoimenovani orožniški podporočnik Ivan Čauš.

Znatne stavbne prihranke

dosežete, če vam izvrši načrte, proračune in nadzorstvo Tehnični biro »Tehnac«, Ljubljana, Mestni trg št. 25/1.

Ostale vesti

— Z otoka Krka doznavamo, da bo na Petrovo v Omišlju evharistični kongres, predvsem za otok Krk; prišli bodo na kongres verniki iz Hrvatskega Primorja sploh. Svečanost se bo začela s slovesno tridnevno v petek 26. junija popoldne; pričakuje se velika udeležba pri sv. zakramentih. Omišljani se z izrednim veseljem pripravljajo na proslavo in hočejo složno sodelovati, da se proslava čim lepše izvrši. V nedeljo 28. junija bo posebna svečanost za otroke; na praznik sv. Petra in Pavla bo pontifikalna sv. maša, ki jo bo daroval škof dr. Srebrnič. Po sv. maši bodo govorili na prostem, popoldne bo slovesna procesija. Omišljani se slovenem najbolj znano mesto na otoku Krku. Sv. Vojska je napravila že več izletov tja. Slovenci bodo tudi na kongresu dobrodošli gostje. Za Petrovo bo v Omišlju lepo, zelo lepo!

— Družba sv. Vincencija Pavelskega v Ljubljani (Marijanišče, Poljanska cesta 28) se s tem obrača na družino na deželi, da bi sprejeli za nekaj časa v počitniški dom na hrano in stanovanje (brezplačno) učenca ozir. učenko iz mesta Ljubljane. V postev bi prišli samo ubožni otroci v šolski dobi, ki niso bolni, pač pa potrebujejo solnce, zraka in tečne hrane. Številnim teh otrok oskrbe velikodušno dobrotniki okrepčenja in oddiha na raznih domovih, kljub temu pa bo ostal v mestu marsikak otrok, ki bi bil potreben iste dobrote, pa ga ne najde, da bi mu to skazal. Prosimo dobrih src, naj se usmilijo tudi teh. Blagohotne prijave in želje sprejema Družba sv. Vincencija Pavelskega, Ljubljana (Poljanska cesta 28, Marijanišče) do 10. junija t. l.

Jogurt (mleko) vedno sveže v Mlekarni Dunajska cesta št. 17. — Naročila se sprejemajo.

— Na Trsatu bo o Binkošti kongres Brezalkoholne produkcije, kakor smo že poročali. Vozila bosta na binkoštno soboto jutraj dva posebna vlaka in sicer: iz Ljubljane, glavni kolodvor, ob 8.22. Ta vlak bo pobiral udeležence po Dolenjski progi do Metlike na vseh postajah. Iz Maribora bo odpeljal poseben vlak isti dan ob 6.15 ter bo pobiral udeležence ob celi progi preko Zidanega mosta do Dobove. Oba posebna vlaka se vrnejo že v ponedeljek. Ker je vožnja z vseh postaj polovična in vozita oba vlaka direktno, je prilika za udeležbo izredno ugodna. Vozni red za vse postaje in točna pojasnila dobi vsakdo brezplačno poštoobratno, ako javi svoj naslov Brezalkoholni produkciji v Ljubljani, Kolodvorska ul. 5 (nasproti Mestnega kopališča).

— Letovanje Jugoslovanskega ferijalnega učiteljskega v učiteljski koloniji v mestu Veliki (otok Korčula). Kakor lanske leto v velikih počitnicah bo letovalo tudi letos od 15. julija do 15. avgusta okrog 100 jugoslovanskih učiteljev iz vseh banovin v prijaznem in družabnem mestecu Veliki ob zelo ugodnih finančnih pogojih. Vabim vse učitelje, ki želijo letovati, da se prijavijo najkasneje do 1. junija na spodnji naslov. Pogoji: Članarina Din 30.—, kolonijalni fond Din 100.— (za stare člane samo Din 50.—), stan in hrana za 30 dni Din 800.— Ob prijavi letovanja se bodo vršile tudi ekskurzije, kakor na otok Vis, na otok Biševo z večno lepo jamo, otok Hvar itd. Lansko potovanje v Veliki je v vseh ozirih v zadovoljstvu vseh kolonistov lepo uspelo! Kdor se želi udeležiti

Oblečemo Vas

od nog do glave
za mal denar

Tudi na obroke!

A. PRESKER
Ljubljana, Sv. Petra cesta 14

tega zelo ugodnega letovanja, naj pošlje članarino, nakar dobi čekovno položnico, s katero vplača do 1. junija Din 400.—, ostali znesek v koloniji. Vse podrobne informacije slede pravočasno v dnevnikih in v »Učiteljskem tovarišu« in v ostalih učiteljskih listih! Za vse informacije in podrobna pojasnila priložite znamko za odgovor! Za UFS! Slavko Mrovlje, učitelj, Glavni poverjenik Dravske banovine, Slovenjgradec.

— Most čez Soro zaprt. AA. V torek in sredo 19. in 20. maja bodo popravljali provizorični most čez Soro v Medvodah. Zato bo ta dva dni most zaprt za promet in naj vozila ta dva dni vozijo čez Goričane.

— Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov ima svojo letošnjo (XII.) redno glavno skupščino v Novem Sadu v dneh od 5. do 7. junija 1931. Na programu so poleg obširnih stanovskih in strokovnih obravnav tudi številni ogledi in izleti po mestu in okolici. Vožnja po železnici je za člane, ki so poravnali vse svoje članske obveznosti, četrtinska, za njih rodbinske člane polovična. Člani ljubljanske sekcije U. J. I. A., ki se nameravajo udeležiti te skupščine, naj najkasneje do 21. maja 1931 prijavijo tajništvu Sekcije sledeče podatke: 1. Ime in priimek, 2. poklic, 3. točen naslov, 4. ime in priimek sopotnikov, 5. ali se udeležijo slavnostne večerje in s koliko člani, 6. ali potrebuje sobo in s koliko posteljami. — Obenem z zgornjo prijavo mora vsak član poslati Sekciji pristojbino (za svečano večerjo, koncert, zakuske, uporabo avtobusov, tramvaja in parobrodov) za sebe 200 Din, za vsakega rodbinskega člana po 150 Din. Brez pravočasnega plačanja pristojbine se prijave članov ne bodo mogle upoštevati. — Program skupščine dobijo zainteresirani lahko pri tajništvu Sekcije, ki bo dala po možnosti tudi vsa pojasnila glede glavne skupščine.

— Korist cestnega prahu. Iz St. Lovrenca na Dol. 10. maja. Ko sem čital v sobotnem »Slovenec« zanimiv spis »Varna iznajdba za sadjarje in kmetovalce« in v njem trditve: »Narava sama kaže, da so n. pr. ravno drevesa od velikih cestah najbolj zdrave rasti in tudi najbolj rodovitna« — sem se spomnil, da je to trditve lani pri nas potrdila lanska skušnja pri zelju. Lani je bilo namreč pri nas nenavadno malo zelja, in sicer zaradi »žuštarice«, ki so ga uničevale po njah od spomladi do jeseni in ga na nekaterih njah skoraj vsega uničila. Pa sem šel v jeseni nekega dne iz St. Lovrenca proti Krtni in se mi pridruži neki posestnik. In temu pravim: Poglejte tale zelnik, kako krasne debele in zdrave so te glave. V vsej fari ni takega zelja! Pa mi odgovori posestnik: Pač, še na eni njeni je tako lepo zelje, in sicer v Trnju pri Veliki Loki. In veste zakaj? To je naredil cestni prah. Obe njivi sta tik ob cesti. In po tej cesti drvi dan na dan veliko voz in avtomobilov, ki zapraščajo s prahom vse zelje večkrat na dan. In ta prah uničuje »žuštarice«, da ne uničujejo one zelja. Ta lanska skušnja pri nas torej uči, da je najboljši pripomoček zoper »žuštarice« na zelju cestni prah. — I. S.

OD 15. MAJA NOVI VOZNI RED

za vse proge in avtobusne zveze Slovenije za 2. dizarja (po pošti Din 250 se pošlje samo proti predplačilu v znamkah) dobite v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Preprodajalci popust.

— Zivalske nalezljive bolezni v območju Dravske banovine po stanju z dne 10. maja t. l. Stekliha 1. slučaj v Tlakah, okraja Šmarje pri Jelšah. — Mehurčasti izpuščaj govedi v Mali vasi, 1. dvorec, na Cesti 12. dvorec, Predstruge 1. dvorec, Videm 4. dvorec, Vodice 1. dvorec, Zderaska vas 1. dvorec, okraja Kočevje; Vanta vas 2. dvorca, okraj Murska Sobota. — Svinjska kuga v Blatah 2. dvorca, Dolenji vasi 1. dvorec, Rakitnica 2. dvorca, Goriča vas 1. dvorec, Zapaže 1. dvorec, okraj Kočevje; Konjice trg 1. dvorec, okraj Konjice. — Svinjska rdečica na Mali Polani 1. dvorec, okraj Dolnja Lendava; v Trebnji gorici 1. dvorec, v Veliki Kostelnic 1. dvorec, okraj Litija; v Bučevčevih 1. dvorec, v Hrastju 1. dvorec, okraj Ljutomer; v Gornjem kotu 1. dvorec, okraj Novo mesto. — Gnolba čebelnje zalege na Spodnjem Bregu 1. čebelnjak.

— Kolesa bodo razstavljena na XI. ljubljanskem velesejmu od 30. maja do 8. junija v sledečih znamkah: »Tribuna« in »Pelikan« domačega izvora, »Puch«-Graz in »Anker« ter »Wanderer« iz Nemčije. Vsi oni, ki se zanimajo za nakup kolesa, naj si ogledajo to razstavo.

— Čevljarji mojstri si morejo na letošnjem XI. velesejmu v Ljubljani od 30. maja do 8. junija nabaviti vse kar rabijo v svoji stroki. N. pr. vsakovrstno usnje, kremo za usnje, olje za stroje, lesene in železne žeblice, pasto za brušenje nožev, rinčice, vsakovrstne stroje za predelavo usnje, stroje za čiščenje spodnjih delov čevljev, stroje za izdelovanje igel za pritrdjevanje spodnjih podplatov, čevljarjske stroje sploh. Vse to so izdelki samo prvovrstnih, solidnih tovarn.

— Filharmonična družba v Ljubljani, je sklenila podaljšati do 1. septembra 1931 rok za vpo siljanje onih skladb, ki prihajajo v postev pri tiskovanju za nagrado 15.000.— Din, razpisano maja meseca 1930 za najboljšo kompozicijo pisano za veliki orkester, zbor in eventualno soliste.

— Zdravilišče Rogška Slatina nudi svojim gostom izven glavne sezone popolno oskrbo (stan, hrana, zdravnik, kopelji in takse) za 670 Din tedensko.

— Živ na mrtvaškem odru. V vasi Trešnjak pri Slavovskem Brodu je že dalj časa bolehal 19-letni sin kmeta Pere Avdobašiča, Ibro. Njegovo stanje se je bolj in bolj slabšalo in nekega jutra je padel v nezavest. Ležal je povsem mirno na postelji in se ni ganil. Vsi domači so mislili, da je mrtev, in so začeli na vse pretepe jokati. Ose je naročil rakev in Ibro so položili na mrtvaški oder. Čez nekaj časa pa so je začel Ibro na mrtvaškem odru nenadoma premikati, česar so se seveda vsi prisotni tako ustrašili, da so zbežali iz sobe. Mislili so, da je Ibro vampir, kar bi imelo za vse vas težke posledice. Naposled so se nekateri le toliko

ojunačili, da so šli pogledat v sobo, kjer so našli Ibro, ki se je v silnih bolečinah zvijal na mrtvaškem odru. Iz krste so ga prenesli zopet nazaj na posteljo, kjer čaka smrti.

— Roparski napad pred sodiščem. Pred subotiškim sodiščem je stal te dni 22-letni Dika Szücs, ki je 22. februarja t. l. prišel k trgovcu z golobi Francu Szabo in mu dejal, da pozna nekega železničarja, ki bi prodal rad nekaj golobov. Szabo je vzel s seboj nekaj tisoč dinarjev in sta šla. Med potjo pa je Szücs nenadoma potegnil revolver in ustrelil parkrat na Szabo. Zadel ga je v desno oko. Szabo je izgubil oko, poleg tega pa mu tiči v glavi še ena krogla, ki mu je zdravnik niso mogli spraviti ven. — Pri razpravi je Szücs dejal, da je imel namen Szabo oropati in ga nato položiti na železniške tračnice, da bi izgledal, kakor da je Szabo izvršil samomor. Povedal je tudi, da ga je k temu nagovorila njegova ljubica Nančika Tumbas, ki da je hotela imeti denar za otvoritev gostilne. Obsojen je bil radi poskusa umora na deset let ječe, Nančika Tumbas in ostali sokrivci pa na večmesne kazni.

— Vse zbere Hubadove župe J. P. S. opozarjamo, da dobe nakaznice za četrtinsko vožnjo v Sombor pri podpisani upravi, kjer naj jih pravočasno naroče. Zastopniki odpotujejo z brzim vlakom 29. maja ob 19.50 iz Ljubljane gl. kol. Društva, ki svojih delegatov ne morejo poslati na skupščino v Sombor, naj na četrtinski list pošljejo takoj župni upravi poverilnico (brez vsakega besedila) s podpis predsednika in tajnika ter žigom društva, da jih bodo zastopali že prijavljeni delegati drugih društev. Uprava Hubadove župe J. P. S., Vegova ulica 7, Ljubljana.

— Občina, ki daje brezplačno stavbišča. Občina Biograd na moru v Dalmaciji namerava na lep način pospešiti gradbeno gibanje. Vsakdo, ki bi rad gradil, dobi od mestne občine brezplačno zemljišče na razpolago.

Zacherlin

mrčesni prašek v originalnih steklenicah in škatlicah uniči ves mrčes. Dobiva se povsod. »Zacherlin«, Ljubljana Beethovnova ulica št. 16.

— Kmetje linčali kokošjega tatu. Prebivalci male vasice Mikulčič pri Zagrebu so v teku zadnjih mesecev večkrat opazili, da jim izginjajo kokoši, suho meso, vino in drug živje. Da bi svojo vas očistili pred neznanimi tatovi, so organizirali nočne straže, ki so jih menjale vršile posamezne rodbine. — V noči na četrtek so stražarji opazili, da sta se na dvorišče kmeta Marka Stosara sp plazila dva sumljiva človeka, dva pa na dvorišče kmeta Mirka Noršiča. Stražarji kmetje so takoj obkloplili obe hiši, vendar so tatovi preskočili potok, ki teče ob vasi in se izgubili v noč, neprestano streljajoč z revolverji. Eden izmed njih pa je imel na hrbtu dve vreči, v vsaki po tri kokoši in se radi tega ni mogel tako hitro izmuzniti. Na vpitje stražarjev in na streljanje kokošjih tatov se je prebujila vsa vas. Številni kmetje so obkloplili bežečega tatu, ta pa je potegnil sabljo in se začel s svojimi nasprotniki boriti. Posrečilo se mu je, da se je zopet izmaknil naprej v temo. Tam pa se je zadel ob neko drevesno korenino in padel na tla. Kmetje so padli po njem in ga toliko časa tolkli, da je s težkimi ranami ves v krvi obležal nezavesten. Šele sedaj so se kmetje stregli. Nesrečnega kokošjega tatu so prepeljali v Zagreb v bolnišnico Sveti Duh. Tu pa ga niso hoteli sprejeti. Nato so ga peljali v bolnišnico Usmiljenih sester, kjer pa je umrl, predno so mu nudili zdravniško pomoč.

TARMOL

bo štiti najboljše Vaše obleko pred škodljivimi moli. Tarmol izdeluje »Chemotechnica«, Ljubljana, Mestni trg 10 in se dobi v vseh lekarnah in drogerijah.

— Kaznovani italijanski ribiči. Zagrebški »Novosti« poročajo: Kakor znano, je naša država sklenila s kraljevino Italijo konvencijo glede ribarjenja. Po tej konvenciji ne smejo italijanski ribiči ribariti v naših vodah eno miljo od obale proč. Te dni pa se je pripetilo, da so prišli italijanske ribiške ladje prav do naše obale, in sicer pri kostrenski obali. Tu jih je zalotil pri delu motorni čoln naše finančne kontrole in jih pozval, naj mu sledi na Sušak. Tu jih je izročil sušakemu poveljstvu, ki jih je kaznovalo z dvesto dinarji globe.

— Ker se začel čas izletov in potovanj, opozarja Nova založba v Ljubljani, da ima v zalogi vseh vrst potovalna navodila, zemljevide za turiste in avtomobiliste, razne kazipote in najrazličnejše lahko čtivo za potovanje po železnici ali za oddih in razvedrilo. Opozarja tudi na majhne zabavne knjižice za otroke, ki se dobe za najnižjo ceno od 1 Din navzgor.

KLOBUKE

pomladanske novosti v različnih modnih barvah in oblikah, športne klobuke, samsnike in čepice v lepi izbiri kupite zelo ugodno v specialni trgovini klobukov

Mirko Bogataj, Ljubljana, Stari trg št. 14

Cene zmerne Solidna postrežba Sprejemajo se popravila

— Trije spevi za javno službo božjo. Za mesani zbor zložil dr. Fr. Kimovec; založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Part. Din 15, glasovi po Din 3. — Pravzaprav so štirje napevi in sicer: pridi sv. Duh, pridi Stvarnik sv. Duh (dva napeva) in hvalnica. Na koncu se pridejani še sponzoriji kakor: K molitvi za sv. Otoka, za kralja oz. za kraljico, zahvalni pesmi k »Pokropi me« in k blagoslovu po rimskem obrodu. Hvalnica je vzeta iz zbirke od imenovane skladatelja »Srce Jezusovo vse hvale vredno«, ki je že davno razprodana. Za pričetek šolskega leta in pri drugih sličnih prilikah kakor pri sv. maši o binkošti bodo ti lepi spevi prav dobro služili. Dva napeva »Pridi Stvarnik sv. Duh« se lahko pojeta eno ali večglasno. Vsi spevi kakor sponzoriji so seveda slovenski.

— Opozorilo občinstvu. V trgovinski register je bila te dni vpisana družba z o. z. »Elektro-instalacija« s sedežem na Bledu. Ta družba se namerava med drugim tudi baviti z elektroinstalacijami vseh vrst. Kot poslovodja fundira g. Benedik Gabrijel, zasebnik iz Zeleč pri Bledu. — Podpisana zadruga obvešča cenj, občinstvo, da z registracijo v trgovinskem registru ta družba še ni upravičena prevzemati in izvrševati elektroinstalacijskih del, ker ji še od kr. banske uprave ni podeljena za to potrebna koncesija. Občinstvo opozarjamo, da naj ne oddaja teh del imenovani družbi, dokler se ne more izkazati s koncesijsko listino, podeljeno od kr. banske uprave. — Strokovna zadruga konc. elektrotehnikov za dravsko banovino v Ljubljani.

Vedno
prihajajoče
novosti!

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

— »Odmev iz Afrike«, misijonski mesečnik s slikami. Letnik 28. Blagoslovljen po papežu Piju X., Benediktu XV. in Piju XI. Stane za celo leto Din 10.—. Naroča se pri Družbi sv. Petra Klavertja, Ljubljana, Metelkova 1. — Vsebinska št. 5 (maj): Majniški Kraljici — Lepi uspehi — Nove prošnje P. Makiča — V službi umiljenega Samaritana — Skrb za mladino — Kratka misijonska poročila — Apost. prefekt kot kuhar — Črna cvetka — Pisma in misli novoizpreobrnjenec — Ob enajsti uri — Uslišane molitve na priprošeno služabnice božje Marije Terezije Ledochowske.

— »Zamorčček«, misijonski mesečnik s slikami za mladino. — Letnik 19. Prinaša lepe povestice, slike in popise iz zamorskih dežel. Za mladino jako vgojen in poučen, zato ga č. g. kateholum in cenj. starišem toplo priporočamo. Cena za leto Din 7.—. Naroča se tam kot »Odmev iz Afrike«, Ljubljana, Metelkova ulica 1. — Vsebinska št. 5 (maj): Materi božji — Iz sušnja otrok božji — Kako je prišel Ali v misijon — Kadidja, mala gobavka — Kako so zamorčki skrbeli za neko bolnico — Otroško pisemce iz Afrike — Koziček v soli — Kaj vse doleti misijonarja — Kako se igrajo katarski otroci — Metkin dar za misijone — Uganke. Za vse naročnike »Odmeva« in »Zamorčeka« berejo afriški misijonarji letno 500 sv. maš.

Okrožnico papeža Leona XIII. »Rerum novarum« je izdala pod nastovom

**Osnovna načela
krščanskega socializma**
s komentarjem g. p. dr. A. Tem'neč O. F. M.

Delavska založba r. z. z. o. z. v Ljubljani,
Delavska zbornica.

— Kaj bi vsak za Binkošti? Bil lepo oblečen! Res ni samo ničemurnost, temveč neki nagon, neko toplo čustvo, ki sili človeka, da se pokaže za Binkošti v novi obleki. Kolikim manj premožnim možem, mladeničem in dečkom je ta želja vrhunec vseh pripravljenosti za Binkošti. Kljub težkim sedanjim razmeram smo pa že tako daleč, da si tudi najskromnejši lahko privoščijo Tivar-obleko za Binkošti, ker je to le malenkostna vsota denarja.

— Pozor avtomobilisti! Ličanje, tapetiranje avtomobilov točno in po nizki ceni izvršuje Ignac Kastrin, Karlovska cesta 22 Ljubljana.

— Pri zaprtju, preobilici krvi v spodnjem delu telesa, pritisku krvi, bolečinah v boku in ob straneh, pomikanju sapa, utripanju srea, migreni, šumenju v ušesih, omotici, slabem razpoloženju povzroči naravna »Franz-Josef-grenčica« izdatno izpraznjenje črev in osvoboditev tesnobnostnih občutkov. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz-Josef-vodo« z zelo zadovoljivim uspehom tudi pri težkočah v letih menjave. »Franz-Josef-grenčica« se dobi v lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

Takoj s prvim solncem moramo prijeti solnčnimi kopelmi! Telo je posebne važnosti maža z Niggerol oljem ali Niggerol kremo za solnčenje in masažo (Patent št. 5922). Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. — Drogerija Gregorič, Ljubljana Prešernova ulica 5.

— Priporočamo ogled blaga za pomlad. obleke pri tvrdki Novak, Ljubljana, Kongresni trg 15 (nasproti nunske cerkve). Velika izbira in najceneje.

— Na birno ostanejo najlepši spomini: ure, zlatnina, katero kupite najceneje pri Fr. Zajec, Ljubljana, Stari trg 9.

— Cenjenim damam se priporoča na novo otvoren separiran oddelček za dame. Ondulacija-Manikure, posebno bubi-strizenje Ivan Gjod, frizer za dame in gospode, Ljubljana, Stari trg 30 (nasproti g. Zalaznika).

— Flor nogavice jamčeno trpežno, dobite pri Sterk nasl. Karničnik, Stari trg 18.

— Žično mrežo za ograje. Stavb. okovje, mizarstvo orodje in la Remscheidske žage kupite najugodnejše pri »Jeklo«, Ljubljana, Stari trg. — Telefon 28-45.

— Mozaični tlakovi, stopnice, ograje, cevi, podboji... Cementarna Gostinčar, Pešata — Dol pri Ljubljani.

Zdravilišče Lasnitzhöhe

pri Gradcu — Avstrija — v prekrasni legi, obdano z zaraščenimi gozdovi — 555 m — za živčno in notranje bolezni, kakor tudi za one, ki jim je potreben oddih. Dnevna penzija za kopališke poste od S. 14.20, za penzionerje od S. 8.— višje. V juliju in avgustu za S. 2.— višje. Zdraviliški upravitelj: dr. Miglitz.

SOLNČNE PEGE

odstranjuje naglo in brez sledi

»CREME ORIZOL«

Dobiva se povsod

Depot: COSMOCHEMIA, Zagreb

Smilčičkova ulica 23

Rabite samo

HELLTOX

Sigurna smrt vsemu mrčesu!
Uspeh Vas bo presenetil!

Odkritja v Stobih

Zgodovinske najdbe iz časov slovanskega prodiranja na Balkan

Belgrad, 17. maja.

Stobi v Južni Srbiji so pri nas in tudi v svetu dobro znano antično najdišče. Z odkopavanjem je začel sedanji profesor belgrajskega vseučilišča in upravnik Narodnega muzeja g. dr. Vlada Petković pred osmimi leti. V toku zadnjih let je na terenu najdenih mnogo zanimivih in dragocenih starinskih predmetov.

Trenutno se nahajajo v Stobih gg. dr. Petković, numizmatik Jozo Petrovič, Mano Sisi in preparator Jakob Pavelić. Na teren so se odpravili pred tremi tedni. Letos se je začelo z delom v večjem stilu. Najetih je 75 delavcev. Doslej je izkopana javna zgradba (g. dr. Petković je prvotno sodil, da je kopalnica) in en del obsežne bazilike. Zanimivo je, da je z izkopavanjem te cerkve še pred leti začel naš rojak, ljubljanski vseučiliški profesor g. dr. Saria. Javno zgradbo so v glavnem odkopali lani in našli precej dragocenega materiala. Letos je g. dr. Petković dognal, da je bil lani odkopan le prvi, manjši del te zgradbe, dočim je

večji še pod zemljo. Če bi sodili po predmetih, ki so se našli pri kopanju poizkusnih jarkov in rovov, bi sodili, da je to bila neke vrste delavnica. Na sled so namreč prišli ostanke kromove rude in pečem za taljenje. Sodijo, da so v starih Stobih producirali sol in talili razne rude. To potrjuje tudi najdeni kovinski žig z imenom: Partenios (grške črke), ki je služil po domnevanju nekaterih za vtiščavanje zaščitnega znaka na vlitte metalne kose. Odkopali so tudi nekaj kipov, med drugim pol metra visok kip (iz marmorja) boginje Diane, ki je pa brez glave. Tudi bronasti predmeti niso redki.

Letos je g. dr. Petković nadaljeval z delom, kjer je nehal g. dr. Saria. V baziliki je naletel na zelo lepa mozaična tla iz IV. ali V. stoletja. Posebno zanimivi so mozaiki, ki predstavljajo mlada jagnjeta, ki so vzpela na zadnje noge in imajo svoj simboličen pomen. Odkrito je tudi nekaj slikarije na zid (sedem svetniških in angelskih glav in kos široke kompozicije z Marijo, ki je sklenila roke k molitvi). G. dr. Petković domneva, da tudi to sli-

karstvo spada v V. ali VI. vek po Kr. Odlomki teh slik so gipsirani in shranjeni v začasnem muzeju v Stobih. Kasneje bodo prepeljani v Belgrad. Odkopan je tudi razkošen marmornat kapitel z bogatimi figurinami izdelki. Med drugim je g. Petković zasledil ostanke dveh cerkva, od katerih bo ena še letos detaljno preiskana. Na terenu misli g. dr. Petković ostati do konca maja, potem pa oditi v nekatere druge kraje. Tako ima v načrtu, da še letos deloma razišče Caričin grad pri Lebanah (tu je že l. 1912. začel z izkopavanjem in je mnenja, da gre tu iskati zgodovinsko naselbino Justiniana Prima). Nemanjino Glubočnico in manastir Sisojevac, ki se nahaja blizu znane Ravanice. Ob koncu omenjam, da je g. dr. Petković pred 19 leti v Caričinem gradu odkopal 70 m dolgo triladjsko baziliko z zvonikom, bogatimi mozaikami in številnimi skulpturami. Po njegovih domnevah datira iz časov Justinijana. Slovani, ki so prodirali na jug in vedno bolj silili na Balkanski polotok, so verjetno porušili to močno bizantinsko mesto.

Dr. Fran Mayer - 65letnik

Šoštanj, 19. maja.

Danes praznuje g. dr. Fran Mayer, šoštanski župan, svojo življenjsko 65letnico. Dr. Mayer je po rodu iz Sevnice v Savski dolini. Po dovršenih srednješolskih studijah v Celju in Ljubljani, kjer je bil sošolec dr. Kreka in pesnika Gestrina,

je studiral jus v Gradcu. Kot koncipijent je služboval pri dr. Dečku in dr. Sernecu v Celju, leta 1898 pa se je kot samostojen odvetnik naselil v Šoštanju.

V letih prebujanja in narodnostnih bojov je bil tudi dr. Mayer med onimi delavci, ki so sejali med ljudstvo narodno zavest. Zlasti se je udeleževal z dr. Raičem, dr. Sucom in dr. Josipom Vošnjakom, šoštanskim rojakom. V Šoštanju je dr. Mayer znana in zaslužna osebnost. Je član in odbornik okrajnega zastopa in šolskega sveta in drugih kulturno gospodarskih organizacij. Ob prevratu je kot predsednik Narodnega sveta prevzel vodstvo občine, katero tudi sedaj uspešno vodi.

Jubilantu, ki je zvest prijatelj in naročnik »Slovenca«, k pomembnemu jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih let!

Odlikovani Holandci - prijatelji slov. izseljencev

Heerlen, 15. maja.

Z redom sv. Save 3. oz. 4. in 5. razreda so bili odlikovani gg. Mgr. dr. Poels, dekan Nicolaie iz Heerlena in p. Teotim van Velzen.

Vsi trije imajo prav velike zasluge pri delu med našimi jugoslovanskimi izseljenci v Holandiji. Dr. Poels, bivši univerzitetni profesor, stoji že nad 20 let na čelu socialnega gibanja Holandije, ima nemnjljive zasluge pri zidanju stanovanskih kolonij kakor sploh pri eminentno urejenih socialnih razmerah delavstva v Holandiji, ki nimajo primere v nobeni evropski državi. Njegov vpliv sega daleč preko mej njegove male domovine. V svoji veliki ljubezni do delavca ne pozna nobene razlike med narodi, posebno ljubi so mu še Slovenci.

Dekan Nicolaie, blaga duša, je predsednik komitela sv. Lavrencija, ki skrbi za dušno pastirstvo priseljencev. Njegova zasluga je, da je prišel v Holandijo slovenski izseljeniški duhovnik. Stalno biva v Heerlenu še dva tuja duhovnika: poljski in nemški; od časa do časa prihajajo tudi drugi, kakor italijanski, češki, madžarski. Za vse te skrbi g. dekan. Poln skrbi in dela, ni nikdar slabe volje; stalno se da informirati o vseh podrobnostih iz življenja naših rojakov. Da je mogel misijon meseca novembra 1930 med našimi rojaki v Holandiji tako sijajno uspeti, je istotako predvsem zasluga g. Nicolaie.

Patra Teotima poznajo Slovenci pod imenom »naš pater«. Pred prihodom slovenskega duhovnika je on organiziral naša društva sv. Barbare; začel se je učiti tudi slovenskega jezika, da bi mogel pomagati izseljenškemu duhovniku.

K zaslužnemu odlikovanju vsi holandski Slovenci iskreno čestitajo!

Z lahkoatletskega mitinga Ilirije

Slika št. 1. Korče, eden najboljših atletov reže prvi cilj na 200 metrov.

Slika št. 2. Zupančič, tudi eden najboljših atletov, pri skoku v višino s patico.

Oblikovalec naše grude

Načelnik inž. Anton Podgornik — petdesetletnik

Dne 15. maja t. l. je minulo 50 let, odkar je dobila povsod po Primorskem in širini Slovenije znana družina Podgornikova iz Cepovana novega člana Antona. Rojen med kmečkim ljudstvom, zrastel na grudi — tak je bil njegov začetek življenja. Za ljudstvo in za grudo — domačo zemljo — se bori z vso verno in ljubeznijo, ki mu jo je Bog že s krajem rojstva in značajem ljudstva, med katerim je zrastel, vcepil globoko v dušo.

G. inž. Podgornik prihaja iz gospodinske šole v Marjanišcu.

Po končanih gimnazijskih študijah se je v ta namen posvetil študiju kmetijstva — agronomije — na dunajski kmetijski visoki šoli. Mladi inženjer kmetijske stroke je spopolnil praktično znanje takoj po koncu študij (1906) na deželni kmetijski šoli v Gorici, kjer je bil naslednje leto nameščen za strokovnega učitelja. Tu se je v njem razvnela vsa ljubezen za stroko in splošno vzgojo kmečke mladine in iz njega je tako postal odlični kmetijsko-strokovni šolnik. Ko pa je prevzel leta 1916. vodstvo goriškega deželnega urada v Ajdovščini, je s tem spopolnil strokovno znanje v splošni kmetijski službi in prodril kot vodja urada v kmetijskih strokovnih problemih, kar je od njega v še večji meri zahteval čas vojne vihrne in najožjega vojnega področja.

Kot pospeševalce kmetijstva je prepotoval vso Goriško in druge dele Primorske, ustanavljal za druge, urejal kmetije, planinske gospodarstva. V delu za dvig kmečke kulture ga je podpirala ljubezen do naroda. Narodnost njegova, na katero je tako ponosen, da jo čuva kot svetinjo, se je najlepše izražala v neumornem delu. Zato ni čudno, da kot delavec ni bil po volji italijanskim oblastem, ki so ga upokojile in celo konfinirale. Vendar pa je kot strokovni učitelj vztrajal do skrajne možnosti, dokler ni moral pod pritiskom razmer končno leta 1927. tudi on zapustiti lepe Goriške in Primorja. Ker mu je bilo onemogočeno še količkaj delati v dobrobit domače okupirane dežele, je šel v svobodno domovino, kjer je prevzel dne 1. marca 1927 mesto ravnatelja kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Pod njegovim vodstvom je zavod dobil poln razmah. Napreduje posestvo, prenavljajo se stavbe, gradijo se novi objekti, naval gojencev na tak zavod narašča. Zavod je pod njegovim vodstvom na najlepši poti do končne ureditve, ki bo v stanu služiti šoli, banovini in okolici.

Vsled vsestranske kvalificiranosti in delavnosti pa ga je imenoval Nj. Vel. kralj na čelo kmetijskega oddelka kraljevske banke uprave, katero mesto je prevzel dne 2. decembra 1929. Kot načelnik oddelka vodi kmetijsko stroko do danes. Trud, skrb, delo je kronano s položajem vrhovnega strokovnega šefa za kmetijstvo v banovini. Kot načelnik skrbi, da kmetijstvo doseže čim boljše uspehe in ugled. Ves zamišljen v delo in reševanje problemov je za zgled vsem drugim kulturnim in gospodarskim delavcem.

Zelimo mu zato, da bi kot mož poštenega dela in ljubezni dočakal še mnogo jubilejev v korist in napredek naše vasi in da bi mu bilo omogočeno doseganjem obilnih uspehov dodati krono: splošno blagostanje kmetijstva v naši banovini. Na mnoga leta!

Cerkveni vestnik

Kongregacija za gospe pri sv. Jožefu ima danes ob pol 7 zjutraj sv. mašo s skupnim sv. obhajilom in popoldne ob 5 slovesen shod.

Poizvedovanje

Izgubil se je ključ Wertheim na poti iz stolnice do univerze. Najditelj se naproša, da ga odda v upravi »Slovenca«.

Veliko zborovanje J. K. Z. v Dobrepoljah

V nedeljo popoldne se je vršilo v Dobrepoljah gospodarsko zborovanje Jugoslovanske Kmetijske zveze, ki je bilo naravnost sijajno obiskano. Govoril je bivši minister prof. Sušnik o gospodarski krizi, njenih vzrokih in posledicah ter o potrebi in koristi kmetijske stanovske organizacije. Na koncu je bila na predlog g. Sušnika z velikim odobravanjem sprejeta sledeča resolucija:

»Živimo v času svetovne gospodarske krize. Vse države trpijo zaradi nje, tudi naša država. Tudi pri nas je gospodarska kriza dovolj težka. To čuti zlasti kmetijski stan. Vse gospodarstvo je v zadregi in težavi, najbolj pa kmetijsko gospodarstvo. Povsod so ljudje v stiski, najbolj pa ljudstvo na deželi. Kakor druge poljedelske države, je tudi naša država v nevarnosti za gospodarski razvoj.

Kraljevski vladi se je v zadnjem času posrečilo dobiti ugodno finančno posojilo. Pred par dnevi smo dobili tudi definitivno zakonsko stabilizacijo dinarja in zlato valuto. To je brez dvoma velik uspeh kraljevske vlade. Mi ta uspeh z veseljem pozdravljamo, ker vemo ceniti velik pomen,

ki ga bo imela stabilizacija dinarja na zlato podlagi za razvoj naših gospodarskih razmer.

Z večjo samozavestjo lahko gledamo v bodočnost. Vendar pa se zavedamo, da bo za ohranitev in okrepitev države treba še mnogo dela in žrtve. Slovensko kmetijsko ljudstvo je državotvorno. Mi poznamo samo eno veliko in nedeljivo jugoslovansko državo. In to svojo državo ljubimo s tisto neusahljivo in požrtvovalno ljubeznijo, kakor ljubimo svojo lepo slovensko zemljo. Zato mora tudi danes vsak izmed nas biti vedno pripravljen na žrtve. Svoje osebne interese moramo, kolikor mogoče, podrediti občestvu in z vsemi praviimi rodoljubi vred sodelovati pri delu za dobrobit naroda in države. V ta namen hočemo vedno ostati zvesti željam Nj. Vel. kralja, izraženim v manifestu in deklaracijah kraljevske vlade. Zvesti svoji tradiciji hočemo vedno zvesto in neomajno stati na braniku jugoslovanske nacionalne in državne misli ter storiti vse, da postane naša mlada Jugoslavija močna in srečna država.

Stoletnica Matice češke

Praga, 17. maja.

Dne 17. t. m. je slavila »Matica česká« stoletnico svojega obstoja. Ob tej priliki se je vršilo v narodnem muzeju v Pragi slavnostno zborovanje. Matico česko so ustanovili slavni češki znanstveniki l. 1831. Med ustanovitelji beremo imena filologa in pesnika Josipa Jungmanna, naravoslovca Jana Sv. Presla in zgodovinarja Františka Palackega. Češki narod je bil tedaj v obdobju svoje narodne zavesti že znatno napredoval in je razumel veliki klic zgodovinskega trenutka. Čehi so imeli tedaj že poleg teh znanstvenikov tudi Dobrovškega, J. F. Purkyna in druge, ki so znali v narodu obuditi ljubezen do lastne kulture in jezika. Stremeljenja čeških domoljubov pa so naletela na oster odpor oblasti. Sele diplomatski spretnosti Palackega se je posrečilo prepričati vlado, da gre za povsem humanistično ustanovo. Matica česká si je postavila v program izdajanje češke enciklopedije in gojitve češkega jezika in literature. Ze v prvih letih svo-

jega obstoja je izdala Jungmannov »Slovar češkega jezika«, nato pa Šafaříkove »Slovanske starožitnosti«. Tema dvema deloma je sledila cela vrsta monumentalnih znanstvenih del in prevodov iz svetovne literature. Obenem pa je Matica česká s svojo založbo postavila tudi temelj moderni češki beletristiki. Matica česká ima sedaj 4000 članov in je njen predsednik profesor Cyril Purkyne. Delo Matice české še ni dokončano, čeprav je velik del njenih nalog prevzela Češka akademija. Svoj program je sedaj usmerila predvsem v izdajo popularno znanstvenih del. Posebno zaslugo pa ima z gojitvijo kulturnih stikov med slovanskimi narodi. Delo Matice české ni važno samo za Čeha, temveč za vse slovanske narode. Po zgledu Matice české so osnovali Slovenci Matico slovensko v Ljubljani. Vse maticе so pri sedanjih slavnostih v Pragi zastopane. Slovensko matico zastopa njen predsednik dr. Dragotin Lončar. Slovesnost v Pragi je bila manifestacija slovanske vzajemnosti.

Nesreča v kamniških planinah

Turistka Marija Pakiževa težko poškodovana

Ljubljana, 18. maja.

Planine letos od turistov še niso zahtevale žrtve. Komaj pa se je začela prava turist. sezona, je že padla prva žrtve, ki bo izgubila, najmanj zdravje za dolgo časa. Letos so pričele posegati v vrste turistov Kamniške planine in ne kakor je bilo dosedaj navadno Julijske alpe.

Žrtve te nesreče je postala 27 letna zasebna uradnica pri ing. Pavlinu gđ. Marija Pakiž, stanujoča v Strelški ulici in pristojna v Novo Vas na Blokah. Pakiževa je napravila v nedeljo s svojo tovarišico in v družbi več deklet izlet na Veliko planino. Pozno popoldne, ko se je bilo treba vračati v dolino, sta se Pakiževa in njena tovarišica ločili od ostale družbe. V mraku pa sta nekoliko zgrešili stezo. Tako sta zašli na nevaren teren »Divje skale«. Med smrtnimi skalami sta obe izgubili varno stopinjo ter padli nizdol. Tovarišici se ni pripetilo nič hujšega, pač pa je obledela Pakiževa s silnimi poškodbami po vsem telesu. Tovarišica Pakiževa je vstala in ko je videla, kako hudo se je ponesrečila njena prijateljica, je odhitela iz nevarnega mesta po pomoč.

Ob pol 8 zvečer je bila že na Kopačah, odkoder so obvestili oskrbnika Uršiča v Kamniški Bistrici. Ta je organiziral dve reševalni ekspediciji in sicer eno iz Stahovice, drugo pa iz Bistrice. Bistriški ekspediciji se je pridružila tudi tovarišica Pakiževa. Okoli pol 11 sta obe ekspediciji prišli skoraj istočasno na nevarno mesto. Ekspediciji pa sta imeli mnogo truda, da sta prenesli s strmih skal Pakižovo, ki se niti ganiti ni mogla.

Kolesarska nesreča

Murska Sobota, 17. maja.

V bolnišnico so pripeljali okrog 30letnega Peršaka Andreja, ki je pri prehitevanju postal žrtev kolesarske nesreče.

Po široki cesti se je peljal proti domu. Vozil je na pravilni strani. V daljavi je zagledal moža in ženo. Kmalu ju je dohitel. Da bi jo opozoril nase, je pozvonil, potem pa je zavil na levo, da bi ju prehitel. Potnika pa sta izgubila prisotnost duha. Ko sta se na glas zvonca ozrla in zagledala kolo, sta zbegana skočila na levo. Kolesar je bil tik za njima. Ker je bila pot na levi zastavljena, je v zadnjem hipu zavil na desno. Mož in žena sta bila že tako zmešana, da sta tudi ona skočila na desno. To se je zgodilo tako naglo, da se Peršak ni mogel več izogniti. Zavozil je naravnost med potnika. Ona sta zakričala, kolesar pa je ležal na tleh, še preden se je zavedel, kaj se je zgodilo. Kolo je ležalo poleg njega. Peršak je poskusil vstati, a ni mogel. V nogi je začutil silne bolečine. Potnika sta mu priskočila na pomoč. Nogo so pregledali in ugotovili, da je strta.

Peršaka so kmalu potem naložili na voz in ga prepeljali sem. Pri padcu je zadobil tudi druge udarce. V bolnišnici bo moral ostati precej dolgo.

Smrtno ponesrečeni železničar

Novo mesto, 17. V.

V nedeljo ob 6 zjutraj je šel v službo 35letni žel. Kirn Ivan iz Šmihela pri Novem mestu. Spremljal je tovorni vlak št. 9261, s katerim je prispel na postajo Črnomelj, kjer so tej garnituri priklopili še druge vozove. Pri tem poslu je tudi Kirn pomagal. Nesreča pa je hotela, da je ob 9.20 prišel med odbijanje dveh vagonov, ki so ga stisnili, ter mu zdrobili prsni koš in desno roko. Postajno načelstvo mu je takoj nudilo prvo pomoč v kolodvorski čakalnici, od koder je bil prenešen na vlak št. 9216, ki je ponesrečenca pripeljal ob 11.40 na kandijsko postajo, od koder so ga prenesli v bolnišnico Usmiljenih bratov. Tu je vsled zadobljenih hudih poškodb ob 17.30 popoldne izdihnil pri popolni zavesti.

Pokojni Kirn zapuša ženo in tri nepreskrbljene otroke. V službi je bil vreden.

tolikemu nauku ne le indiferentna, ampak naravnost nasprotna gospodarska sistema. Ta dva sistema bi rada namreč oropala človeštvo božjega dostojanstva; iztrgala sta mu iz srca Boga in brata in uklenila vse človeštvo v telesno in duhovno suženjstvo. Ta dva sistema sta ustvarila vulkanska tla, ki bodo vedno bolj vroča, ako in dokler ne bo resnično krščanstvo objelo vsega gospodarskega socialnega in kulturnega čeljenja. Doktor namreč Leonove besede ne bodo meso postale, tako dolgo bo rasel kapitalizem in na njegovih razcepljenih komunističnih pogubah vsega človeštva.

Slovenici smo hvaležni celikemu Leonu za njegove nauke. Hvaležni papežu, da z današnjo manifestacijo te nauke potrjuje in iznova poudarja. S svojimi jasnim udejstvom in celotnim čeljenjem bomo delali na osmolenju okoliščin »Rerum novarum« za njeno popolno realizacijo.

Spomenica vseh delegatov papežu

Rim, 18. maja. Mednarodni odbor za proslavo 40-letnice okoliščin Rerum Novarum, v katerem je zastopanih 22 odposlanstev iz raznih držav Evrope in Amerike, je naslovil na svetega Očeta to-le vdanostno spomenico:

»Sv. oče! Da proslavimo nemrljivi spomin okoliščin Rerum Novarum in nesmrtnega duha Vašega velikega predhodnika Leona XIII., so se zbrala pred nogami Vašega prestola odposlanstva iz vseh krajev in prostora, da bi Vaša Svetost sprejela in dvignila k Bogu ta plebsistični hvaležnosti, harmonični v različnosti narodnostnih in socialnih razmer in složen v edinstvu vere in dobrotelosti Kristusovi, plebsisti, ki ga svet dela poklanja vesoljni in nezmotljivi trajnosti nauka in božjega apostolstva Petrove Stolice, da proslavi spomina vredno encikliko in velikega papeža.

Svet dela, ki ga tu v velikem številu zastopajo odposlanstva iz vseh držav, priznava, da so neizpremenljiva načela katoliškega nauka nenadomestljiva podlaga za rešitev socialnega vprašanja in predpogoj tistega pravičnega in trajnega miru med narodi in sloji, ki ga želijo in kličejo neprenehoma rimski papeži od Leona XIII. do Vaše svetosti.

Ta svečani sestanek odposlanstev vseh jezikov, vseh zemlj in vseh slojev, bi rad bil in je v resnici priča vdanosti in hvaležnosti predvsem katoliški cerkvi, ki propoveduje in širi sveto oznanilo med narode in za katero je ta miroljubni apostolat prvi razlog njenega visokega odposlanstva; naj bo priča vdanosti in hvaležnosti predvsem veličini papeža in enciklike, ki v polstoletni zgodovini, tako različni in polni nemirnih bojev ter počasnega in težkega napredovanja na tako ogroženem pozorišču socialnega vprašanja, ostanejo kot izhodna točka in ognjišče, ki se vedno pošilja žarke svetle resnice in tople pravičnosti na vroče pozorišče gospodarskih in socialnih odnosov.

Stirideset let je minilo od dneva, odkar se je zaslula Leonova beseda do zadnjih meja zemlje, skoro proroška beseda okoliščin Rerum Novarum, in glejte, kako se po sicer relativno kratkem času, ki pa po številu in večini dogodkov sledi zgodovinskemu ciklu, proroški opomin velikega Leona vrača v svetovno počastitev ne kot dan in časti vreden spomin, ampak kot transcendentalna sila udejstevovanja in napredovanja.

Socialni napredek se razvija še vedno v smeri, ki jo je označil svetli um papeža okoliščin Rerum Novarum in v tej smeri bo moral ostati in se razvijati, dokler ne doseže svojih smotrov.

Smernice Leonove okoliščine se ne izpreminjajo s spremembo časov, ker izhajajo iz nesahljivega in neizčrpivega vrelca žive vode, iz srca tistega, ki je lahko rekel ljudem: »Iz sem resnica in življenje«. Te neizpremenljive smernice so začrtane z neizbrisnimi črkami v zgodovini in socialnem napredku teh 40 let.

Socialno vprašanje je predvsem moralno vprašanje; ni ga mogoče torej rešiti brez načel in vesoljnih zakonov morale, ki so bili izročeni v varstvo edine Cerkvi, nezmotljivi učiteljici.

Država je dolžna zanimati se za socialno vprašanje, posredovati za njega rešitev, da nadomesti borbo med sloji s sodelovanjem med njimi, da prepreči, da se z obrambo posebnih interesov oskuduje blaginja in mir skupnosti, da prizna zdrževalno pravico in jo pravno uredi, da odmeri v socialnem zakonodajstvu delu moralno dostojanstvo in gospodarsko funkcijo, da brani in razširi tisto lastninsko pravico, v kateri vidi Leon XIII. bistveno silo napredka in temeljni kamen civilnega reda. Lastnina in delo sta postavljena na istovestno nivo moralne in pravne enakosti ter gospodarske in socialne funkcije. Kakor socialna uporaba postavlja lastninski pravici mejo, ki ji preprečuje degenaracijo v zlorabo, tako socialna funkcija in moralno dostojanstvo ne dovoljujeta, da se delo poniža na stopnjo blaga in da pada slepo v igro ponudbe in povpraševanja.

Iz teh premis izhajajo zahteve po mezdah, ki je zadostna za vzdrževanje delavca in njegove družine, po medernem počitku, ki odgovarja na delu obrabljenim energijam, po nedeljskem počitku, da delavec lahko zadosti verski dolžnostim, po varstvu otrok in žena, po zavarovanju in varčevanju, po sodelovanju in vzajemni pomoči.

Po 40 letih socialne zakonodaje in raznih poizkusov, ki se vršijo za ustanovo mednarodne zakonodaje dela, lahko presodimo pot, ki jo je utrla proroška in vzpodbudljiva beseda okoliščin Rerum Novarum stvariti socialne pravičnosti in miru. Marsikateri pogoji časa, kraja in naved so se danes popolnoma spremenili; nastale so nove ustanove, novi dejanski in pravni elementi so se dodali plodovitemu delu sociologov in plemenitemu stremljenju zakonodajalcev, v preizkušnji so originalne pobude; krščanska misel in krščanska uredila korporacije umetnosti in poklicne sta ostali zopet predmet razprave in novega uporabljanja.

Toda proslava okoliščin Rerum Novarum noče biti samo spominski obred v tem Rimu, ki je vesoljno središče nezmotljive Cerkve, ob nogah stolice resnice, na kateri sedi po milosti božje previdnosti papež, ki je v svojih poslanicah vladam in narodom, v svojih okoliščinah kristjanom tako mogočno pozval k pravičnosti in sodelovanju med narodi ter med sloji, da bi zavladal Kristusov mir v Kristusovem kraljestvu. Ta proslava naj bo obenem zopetno uradno in vesoljno potrjeno vero, ki je pripeljala svet dela k nogam rimskega papeža, da ponovi pred vrednim naslednikom Leona XIII. svoj namen, krščansko sodelovanje in da izrazi prepričanje, ki so ga potrdili najnovejši dogodki, prepričanje namreč, da ima danes papež okoliščin »Casti Connubii« skoraj pred 40 leti

Austro-nemška carinska unija se odkaže haaškemu razsodišču

Zeneva, 18. maja. Po kratki tajni seji je danes dopoldne nemški zunanji minister dr. Curtius kot predsednik otvoril prvo javno sejo 63. zasedanja sveta Društva narodov. Galerije so nabit polne občinstva, ki z največjim zanimanjem sledi razpravam. Dr. Curtius je izjavil, da je na dnevnem redu predvsem nemško-avstrijski načrt carinske unije. Nato je ugotovil, da so prisotni tudi zastopniki Avstrije, Češkoslovaške in Belgije.

Predlog Hendersona

Prvi je nato povzel besedo angleški zunanji minister Henderson. Izjavi, da noče dvomiti o namerah nemške ali avstrijske vlade, ki nedvomno iščeta obe resno pomožno akcijo pod vplivom in pritiskom resnega gospodarskega položaja. Vendar pa je protokol, ki je bil objavljen o tem carinskem načrtu, povzročil veliko bojazen. Nesporazumljenje in razlika v mišljenjih je bila posebno v tem, da izvedba tega načrta nasprotuje doležbam gotovih mednarodnih pogodb. Radi tega je bilo potrebno, motriti nekatere čisto juridične probleme, za kar se je predlagal poseben postopek v Društvu narodov. Svet Društva narodov kot tak se ima baviti z bistvenimi juridičnimi vprašanji problema. Zato je potrebno strokovno mnenje mednarodnega razsodišča. Drugače bi prišlo do zapletenih diskusij v svetu Društva narodov in bi bilo težko mogoče priti do končnega zaključka. Zato predlaga, da se stvar odkaže takoj mednarodnemu razsodišču v Haagu, da izda posvetovalno mnenje, posebno o vprašanju, ali bi carinska unija med Nemčijo in Avstrijo bila v skladu in v okviru načel, ki so izražena v protokolu od 19. marca 1931, združljiv s saintgermainsko mirovno pogodbo in ženevskim protokolom od leta 1922?

Dr. Schober brani avstrijsko stališče

Nato je dobil besedo avstrijski podkancler dr. Schober. Strinja se s Hendersonovim predlogom. Ker pa se posebno Avstriji očita v francoski

spomenici, da krši pogodbe, hoče pojasniti nekatera nesporazumljenja. Presoja o tem, ali je carinski načrt v interesu Avstrije, se mora prepustiti Avstriji sami. Ugovor, da carinska unija krši pogodbe o največjih ugodnostih, v tem trenutku skraj ne spada pred svet Društva narodov. Očitek tajnih pogajanj glede carinskega protokola je dr. Schober zavrnil s tem, da nobena država nima navede, da bi obveščala javnost o takih pogajanjih že v začetnem stadiju. Govoriti je mogoče o tem vprašanju samo z juridične strani. Avstrija ima dve obveznosti: organizirati svoje finance, da upniki ne bodo imeli škod, in varovati svojo neodvisnost. Avstrija nobene teh obveznosti ni kršila. V carinskem protokolu se zagotavlja pravica samostojnosti obeh pogodbenikov, ker vse spremembe n. pr. tarif se morajo izvršiti le s pristankom obeh vlad in Avstrija sme tudi ločeno voditi trgovinska pogajanja s tretjimi državami. Četudi pa se pogajanja vodijo skupno z Nemčijo, se morajo na obeh straneh sklepati ločene pogodbe. Nemčija bi morda takih držav, kakršna je Avstrija, ne dala popolne neodvisnosti pri carinski uniji, če ne bi bilo obstoječih pogodb in ženevskega protokola. Tudi garancijske države avstrijskega posejla imajo same interese, da ne ovrhajo akcijske svobode avstrijske vlade za zboljšanje gospodarskih razmer.

Ker so Schoberove izjave pustile še nekoliko nejasnosti, je Henderson formalno vprašal Schobera, ali se strinja s tem, da se do razčiščenja te stvari ne bodo storili nobeni nadaljnji koraki za carinsko unijo. Dr. Schober je odgovoril, da je Hendersonov predlog sprejel brez prihranka in da zato še enkrat poda izjavo, ki jo je zahteval Henderson.

Stališče Francije

Nadalje je dobil besedo Briand: Ko se je carinski načrt zvedel v Franciji, je povzročil veliko razburjenje in vznemirjenje. V prvi vrsti je ta problem juridičen. Neodvisnost Avstrije je pod varstvom Društva narodov in se brez poprejšnjega njegovega pristanka ne more spremeniti. Nobene razlike ne priznava med gospodarsko in politično

neodvisnostjo. Francoska vlada je mnenja, da nemško-avstrijska carinska unija nikakor ne more odpraviti gospodarskih težav Avstrije ali celo Evrope. Strinja se s Hendersonovim predlogom in je zadovoljen tudi z dr. Schoberovim odgovorom, da ostane status quo do izreka haaškega razsodišča.

Mnenje Italije

V imenu italijanske vlade je izrekel Grandi, da je pripravljen ves problem proučiti v duhu prijateljskega sodelovanja. Italijanska vlada ni prepričana, da bi carinska unija mogla prinesiti koristi avstrijskemu in nemškemu gospodarstvu. Strinja se s Hendersonovim predlogom. Italija z veseljem sprejema v vednost zagotovila Nemčije in Avstrije, da njun načrt zasleduje samo gospodarske svrhe in da nima nobenih postranskih političnih namenov. Razlikovanje pa bi bilo v gotovih primerih težko. Često gredo oblike preke namena. Zato si pridržuje, da prouči resnično dalekosežnost načrta, pri čemer zaenkrat ne sme biti nobenih nadaljnjih korakov za realizacijo načrta.

Nemčija sprejme angleški predlog

Po Grandijevem govoru je izjavil dr. Curtius: Nemška vlada se je po ponovni proučitvi prepričala, da je ta načrt v soglasju z veljavnimi pogodbami. Dr. Curtius je končal svoj govor: Kam bi prišli, če bi se gospodarske pogodbe morale pred Svetom Društvu narodov preiskovati s posebno proceduro, ali so koristne za druge države ali ne? Vsaka preiskava, ki bi šla dalje kakor c tem, ali odgovarja nemško-avstrijski načrt mirovnim pogodbam, ki samo pomenila, da se smatrata obe ti dve državi za državi z manjšimi pravicami. Vendar pa Nemčija sprejema angleški predlog. In Curtius izraža trdno upanje, da bo razprava mednarodnega razsodišča pokazala, da sta Nemčija in Avstrija sklenili carinski sporazum strogo v mejah mirovnih pogodb

Briand odstopi

Pariz, 18. maja. AA. List »Intransigeant« poroča, da se vrne Briand iz Zeneve v Pariz v četrtek, da bo stopila v veljavo njegova demisijska. Po Briandovem odhodu bo vodil francosko delegacijo v Zenevi državni tajnik Poincaré. Politični krogi menijo, da bo prevzel zunanje ministrstvo do nastopa novega predsednika republike dne 15. junija začasno ministrski predsednik Laval. Laval bo nato bržčas rekonstruiral svoj kabinet in se naslonil na levo. Kot kandidata za novega zunanjega ministra navajajo De Jouvencela, Tardieuja in Paula Boncourja.

Razprava o gospodarski krizi Evrope

Zeneva, 18. maja. AA. Evropski odbor je nadaljeval razpravo o gospodarski krizi. Zastopnik sovjetske Rusije Litvinov je v dolgem govoru očital rusko stališče do Panevrope. Dejal je, da so krive sedanji krizi nesrečne pogodbe, mednarodna zadolženost, velika oboroževanja, reparacijska bremena in neenakomerna razdelitev zlatih rezerv. Dalje se je izjavil proti francoskemu načrtu, naj se pospeši trilateralizacija in dejal, da bi to gospodarsko krizo še poslabšalo. Predlagal je, naj se sklene gospodarski pakt o nenapadanju in dejal, da bo Rusija sodelovala pri delu za odpravo razlike cen med zunanjo in notranjo trgovino.

Končno je Litvinov izjavil, da je edina metoda za ublažitev sedanje krize ta, da se poveča kupna moč delavskega ljudstva. Zato naj evropska komisija sklene skupno izjavo, ki naj se potem na konferenci spremeni v mednarodno konvencijo v svrhu, da se bodo vsi produkti in vse blago doma prodajali po isti ceni kakor v inozemstvu.

Za njim je govoril belgijski zunanji minister, dalje pa zastopniki Švedske, Turčije in Holandije. Holandski zunanji minister Belders se je izjavil proti francoskemu predlogu, da se razširi sistem industrijskih kartelov. Slično se je izjavil tudi zastopnik Švedske. Razprava o evropski gospodarski krizi se je nato odgodila do jutri popoldne.

papež okoliščin »Rerum Novarum« v zakladnici resnice, ki jo je pustil Kristus svoji cerkvi, ne samo pravočasno, temveč predhodno besedo pravice in miru.

Ta velika beseda, sv. oče, ki so jo Vaša prevzvišena usta tekoma 10 let Vašega slavnega papeževanja napovedovala delavskemu svetu, naj stopi z Vašega prevzvišenega prestola med družbo, ki jo vznemirjajo krize in nevarni razpori, da pokaže vsem narodom pot rešitve.

Razum in srce vseh Vaših sinov, ki so prišli iz vseh krajev sveta, sta pripravljena, da jo sprejmeta in da napravita iz nje v vsakem času in na vsakem mestu seme resnice, hrano življenja in sveti kvas krščanskega vstajenja.

Rimska procesija

Na Vnebohod smo bili priče znamenite rimske procesije, kar vidi in doživlja malo romarjev. Prošlo nedeljo, 10. maja so iz cerkve S. Maria Maggiore prenesli znamenito »Mater Dei«, ki jo Rimljani posebno časte, v Lateran, kjer je bila izpostavljena v javno čiščenje. Ze zdaj so jo poročili zbralo nad 100.000 ljudi, da so gledali procesijo. Vsa je enkrat toliko pa jih je bilo na Vnebohod, ko so je Marija po Via Merulana vračala iz Laterana v svojo cerkev. Slovesnost se je vršila v proslavo 1500 letnice efskega koncila (431), ki je proglasil resnično materinstvo Device Marije.

Procesija je bila napovedana za 8. uro zvečer. Toda že v prvih večernih urah so za promet bile zaprte vse ceste, ki meje na Via Merulana, kajti tako ogromne mase ljudi so se zbirale iz mesta in dežele. Ob 7 sta bila oba velikaška trga pred S. Maria Maggiore in Lateranom docela zasedena in pol ure pred osmo je ob obeh straneh Merulanske ceste že čakala tolikšna množica ljudi, da se ni bilo mogoče preriti skozi.

Blizanje spreveda je oznanjal val navdušenih

Zadnja napredovanja učiteljev po starem zakonu

Belgrad, 18. maja.

Na predlog prosvetnega ministra so napredovali iz 2. skupine v 1. skupino II. kategorije sledeči: Dugar Marija iz Maribora, Vanda Mirko, Maribor; Jakac Andrej, Maribor; Pečnik Ida, Maribor; Ramšak Franc, Maribor; Straus Marija, Maribor; Dolinšek Ivana, Senožel pri Ljubljani; Zakrajšek Josip, Brezovica pri Ljubljani; Jernej Rožna, Dev. Mar. v Polju; Peterlin Sofija, Ljubljana; Rampe Marija, Vače pri Litiji; Bizjak Marija, Brežice; Kokot Ljudevita, Globova; Ivanuš Robert, Dol pri Litiji; Horvat Stefan, Murska Sobota; Semen Janez, Gornji Lakoš pri Doi. Lendavi; Bergelez Franc, Čudram; Draksler Ivana, Dobruže; Sušnik Miroslav, Trbovlje; Sušnik Olga, Trbovlje; Debeljak Sofija, Celje.

Iz 3. skupine v 2. skupino II. kategorije so napredovali: Maliva Ana, Unec pri Logatcu; Miklavčič Franciška, Ziri; Hauptman Marija, Celje; Tuma-Dilbach Ana, Sora; Jeglič Leopoldina, Brežice pri Radovljici; Lindner Alfonz, Ljutomer; Martelane Dora, St. Vid pri Šmarju.

Premeščenja

Belgrad, 18. maja. AA. S sklepom prometnega ministra in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta so premeščeni po potrebi službe: Andra Palak 2/III pri strojem oddelku v Ljubljani, Maks Urh III/3 v kuhinjo v Ljubljani I k računovodski direkciji drž. žel. v Ljubljani; Vasilje Stiblovič v II/4 od kuhinje v Mariboru k strojnemu oddelku v Ljubljani; Alojzij Sotut v III/3 na postajo Revčica, na prošnjo: S. Močivnik v III/3 na postajo Ponikva, in A. Medvešek v III/2 na Bled.

Papež o španskih dogodkih

Rim, 18. maja. AA. Papež je sprejel skupino ljudi iz Španije, ki so se mu prišli pokloniti. V svojem govoru se je dotaknil tudi dogodkov na Španskem in poudaril, da jo navzile temu, da o vsaki vesti ni mogoče reči, ali je resnična, vendarle mnogo žalostnih stvari, za katere so odgovorni tisti, ki jih delajo, pa tudi tisti, ki puste, da do tega pride.

† Dr. Mate Drinković

Dunaj, 18. maja. Z. Danes ob 10.40 je umrl v sanatoriju Löv jugoslovanski minister brez portfelja dr. Mate Drinković v 64. letu starosti. Dr. Drinković je pred 15. majem odpotoval na Du-

na, kjer se je podvrnil operaciji na možganih. Spočetka je šlo njegovo stanje precej na bolje, včeraj pa se je pojavila temperatura in je danes umrl.

Dr. Drinković je doma iz Jelše na otoku Hvaru. Pokojnik je pripadal pravaški mladini in je bil poslanec v dalmatinskem saboru. V svetovni vojni je bil večkrat obsojen kot nasprotnik Avstrije in priista zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ko je bil izpuščen iz zapore, je postal vedja protiaustrijske propagande v armadi.

Za časa Narodne skupščine je bil važen činitelj v ministrstvu vojske. Bil je minister v vladi Nikole Pašića in je za časa bivše socialnodemokratske koalicije napisal politično brošuro proti vodstvu iste. V vladi generala Petra Živkovića je bil minister socialne politike, nato pa minister brez portfelja. Ob priliki njegove smrti prinašajo listi velike zasloge pokojnika za mesto Zagreb.

Blagi mož in velik jugoslovanski rodoljub naj počiva v miru!

Belgrad, 18. maja. 1. Vlada je sklenila pokopati pokojnega ministra dr. Drinkovića na državne stroške in bo njegovo truplo prepeljano v Jugoslavijo.

Železnica Bakar-postaja-Bakar-pristanišče

Belgrad, 18. maja. AA. Meseca maja bo do grajena stranska proga Bakar-postaja-Bakar-pristanišče. Maksimalni padec praga znaša 2‰. Pri četrtini kilometra od postaje Bakar bodo pozneje zgradili progo do Martinšćice. Na novi progi bosta napravljena dve postaji. Ko bo pristanišče v Bakru dograjeno, bo natančno določeno, koliko znaša kapaciteta postaje in pristanišča v Bakru. Nato bodo odločili, v kakšnem tempu naj se zgradi pristanišče v Martinšćici. Ta sistem pristanišča (Susak, Bakar, Martinšćica) bo kasneje razširjen do Kraljevice in do tankočinskih ladjedelnice. Tako bomo imeli velike pomorske luke, na vse strani spojene z železnicami. Načrte za gradnjo teh prog sestavlja generalna direkcija v Belgradu, načrte za pristanišča pa direkcija za pomorski promet v Splitu.

Afera Toscaninija

Milan, 18. maja. Iz Policijske je na povelje iz Rima odzvela Arturju Toscaniniju polni list za inozemstvo. Toscanini bi se imel sredi meseca junija odpeljati v Bayreuth, da začne tam svoje delovanje kot dirigent. Hise, v kateri stanoje Toscanini, straži 18 krhuldnih uradnikov in 4 karabinjerji. Tajni policisti pa stražijo stranske izhode Vsakega obiskovalca, ki hoče k Toscaniniju, uradniki natančno preiščejo.

Maribor

□ **Letošnja birma v mariborski stolnici** bo kakor običajno na binkoštno nedeljo dne 24. t. m. Ob 9 bo pontifikalna slovesna sveta maša, okoli 10 pa se začne birmovanje. Zakrament sv. birme bosta tokrat podeljevala oba prevzvišena gospoda škofa vladika dr. Karlin in pomožni škof dr. Tomažič. Zato bo sveto opravilo končano preje kakor navadno. Starši in botri se opozarjajo, da pravočasno pripeljejo birmance in birmanke k sveti birmi.

□ **Triumfalen uspeh** so doživeli koroški bratje v soboto zvečer v Narodnem gledališču. Občinstva natlačeno kakor ga doslej še nismo imeli prilitko videti v gledališču. Uvodne besede je spregovoril g. Spicer. Upriporitve Miklova Zala, o čemer smo prinesli strokovno oceno že ob priliki ljubljanske predstave, je sprejelo navzoče občinstvo z viharim priznanjem in odobravanjem. Drage brate je občinstvo poslušalo s cvetkami ter jim poklonilo krasne vence in šopke. Po predstavi je s toplimi besedami izročil prof. Kenda v imenu vseh prosvetnih društev igralcem lepo darilo. V Narodnem domu je bil potem pozdravni večer, ki je trajal do odhoda koroških bratov. Predstava Miklova Zala bo ostala Mariborčanom v trajnem spominu.

□ **K slovesni blagoslovitvi dupleskega mosta.** K izbrnemu poročilu v »Slov. listu« dodajemo. Na slavnostnem banketu po slovesni blagoslovitvi so govorili kot prvi načelnik okrajnega cestnega odbora in mestni župan dr. Juvan, nato dr. Schaubach, okrajni inšpektor, kot zastopnik kr. vlade in banske uprave, stolni župnik msgr. Umek, zastopnik mestnega poveljnika polkovnik Putnikovič, dr. Leskovar, podžupan mesta Ljubljane prof. Jarc, Andrej Ost v imenu tujske prometne zveze, grof Herberstein ml., podnačelnik okrajnega cestnega odbora Franjo Zebot, predsednik pripravljalnega odbora Janko Kostanjšek, ptuški župan Mihael Brenčič in župan občine Sv. Miklavž Florjančič. Ob tej priliki so okoliške občine izročile Zebotu in Kostanjšku častni diplomi za njuno požrtvovalnost in nesebično delo ter odlične zasluge za zgradbo mostu.

□ **Deco na Pohorje.** Za Počitniški dom krajišce Marije na Pohorju se sprejemajo prijave za stranke, ki želijo oddati otroke na letovanje v zdrav gorski zrak in dobro oskrbo, pri društvenem tujništvu v Strossmayerjevi 26 (Dečji dom), kjer določbe stranke vsa potrebna pojasnila in tudi prospekt. Posebna ugodnost za letošnjo sezono bo to, da bo imela ta kolonija stalno navzočega zdravnika, zaradi česar bodo starši bolj brez skrbi. Prvo skupino, ki odide dne 13. junija, bo vodil upravitelj Dimnik, zdravniško službo bo opravljal dr. Lukman, nego in postrežbo otrok pa zaščitna sestra Marija Pleničarjeva.

□ **Mariborski gremij trgovcev.** Nadaljevanje rednega običnega zbora bo v četrtek, dne 21. t. m. ob 19 v veliki dvorani Narodnega doma. Na dnevnem redu je tudi poročilo revizijske komisije, izvoljene na zadnjem običnem zboru.

□ **Za prvenstvo Dravske banovine.** Dne 23., 24. in 25. t. m. priredi SSK Maribor teniški turnir za prvenstvo Dravske banovine. Prijave naj se pošljejo na naslov klubovega tajništva, Grajski trg 2.

□ **Najkrajša cesta med Mariborom in Ljutomerom?** Ob priliki slovesne blagoslovitve dupleskega mosta se je oglasila deputacija občin Trbovc, Galuša in Sv. Andraž v Slov. goricah pri

zastopnikih kraljeve vlade in izrazila svojo željo o graditvi nove cestne zveze Vurberg—Sv. Boltežek—Sv. Andraž—Galuša—Trbovec. Zveza na Banovinsko cesto Ljutomer—Trbovec. Nova cesta bi bila najkrajša zveza, nekak pretez Srednjih Sloveskih goric med omenjenimi kraji in Mariborom. Tudi Prekmurje bi na ta način bilo direktno zvezano z Mariborom. Cesta je iz gospodarskih oziroma nujna potreba in zelo važna, še posebej, ker ta okolica je bogata na sadju, nima pa nobenih zvez s prometnimi središči.

□ **Smrtina kosa.** V splošni bolnišnici je v starosti 38 let umrla zasebna uradnica Terezija Gorčan. Pogreb bo danes ob 16 iz mestne mrtvašnice na magdalensko pokopališče. Blag ji spomin, preostali naši sožalje.

□ **Kap je zadela 70 letnega Ivana Oswalda,** zasebnika, stanujočega na Frankopanovi ulici. Prepeljali so ga v splošno bolnišnico.

□ **Nesreče in nezgode.** Po lastni neprevidnosti je padel večerj z voza 65 letni hlapec pivovarne Union na vogalu Tattenbachove in Kopališke ulice ter dobil večje poškodbe na glavi. — V Pesnici je padel raz kolo tesarski mojster Pavel Gerlič, star 63 let, in si zlomil levo podkolenico, na glavi pa je zadobil močnejše odtine. Na gradu Fala je padel na dvorišču 70 letni delavec Anton Koprivnik tako nesrečno, da si je zlomil kost leve noge v boku. Pri skoku z voza si je zlomil kost desnega boka posestnik Franc Kocmut iz Trnovske vasi pri Sv. Boltenku. Vsi ponesrečenci so morali iskati pomoči v tukašnji bolnišnici.

□ **Alkohol in nož.** V Bohovi pri Hočah so se fantje stekli v neki gostilni. Zrtev pretepa in divjakega razgrajanja je bil 18 letni posestnikov sin Leopold Gselman iz Bohove, ki je dobil zabodljaj v pleča in so ga prepeljali v bolnišnico.

□ **Premestitev senenega trga.** V zmislu sklepa mestnega občinskega sveta se premesti z 20. majem trg za seno in slamo na prostor ob Klavniški ulici tik mestne šolerske hiše. Obiskovalcem trga je na razpolago nova mestna tehnična pri vhodu v klavnico. Seno, slama in drugo poljsko orodje se sme prodajati ob tržnih dneh edino na tem prostoru.

□ **Nad življenjem je obupala 22 letna delavka** v tovarni Doctor in drug. Amalija J. Izpila je večjo množico octove kisline. Domači so pravočasno opazili njeno namero in jo takoj odpemili v splošno bolnišnico, kjer so ji rešili življenje.

□ **Štorklja in smrt v svinjaku.** Pred kratkim je prišla skupina cigankov iz Banala v Maribor. Kradajo in preživljajo se s prodajo lesene robe, ki jo ponujajo ljudem na trgu, kakor različne male vozičke, stolčke in drugo. Zakleti je pa ciganova usoda. Ker niso dobili nikjer primerne stanovanj, so se naselili v svinjaku neke gostilne na Aleksandrovi cesti. Večraj pa je prišla k ciganki Barbari Rahece štorklja v svinjskem hlevu in prinesla dvočrke. Eden dvočrkov je malo po porodu umrl. Mrtvega dojenčka so prepeljali v mrtvašnico na pokopališču. Po mnenju sodnega izvedenca je otrok umrl nasilne smrti, obdukcija pa bo ugotovila, v koliko gre za nasilno ali naravno smrt novorojenca.

□ **Za birmo ure, zlatnina! Znižane cene!** — Stojec, Maribor, Jurčičeva 8.

Ukradeni kelihi najdeni

Novo mesto, 18. maja.

Naši čitatelji se gotovo še spominjajo tatvine, izvršene v frančiškanski cerkvi v noči od 20. sept. na 1. oktobra, kjer je neki Ferjan Gustav pokradel več cerkvenih predmetov, med drugim tudi monštrance, več ciborijev in kelihov. Tat je bil pozneje v Lincu aretiran in odsedeva sedaj za več prestopkov svojo kazen v Celovcu.

Takrat vkljub vsemu temeljitemu iskanju niso mogli najti vseh predmetov. Pred kratkim pa je šlo nekaj solarjev v gozdi nabiral šmarice na posestvo g. Mrvarja. Ob progi pri kilometrskem kamnu 78,7 sta 12 letni Sadar Vekoslav in 9 letni Jože Zupančič, oba iz Smihela pri Novem mestu, našli neko skrito kotanjo ter pričela brskati po njej. Pri tem sta našli na bel zavoj. Poklicala sta se tovariše, ki so zavoj odvezali in našli v njem pet kelihov, dva ciborija, en relikvijar in pet paten. Predmeti so bolj ali manj pokvarjeni, pa jih bo mogoče popraviti. O najdbi obveščeno orožništvo je dognalo, da so najdeni predmeti last frančiškanskega samostana v Novem mestu, kamor so bili v nedeljo 17. maja tudi oddani.

Vlom na Jesenicah

Jesenice, 17. maja.

Že dolgo ni bilo na Jesenicah slišati o vlomih, tatovih itd. Da pa tudi v tem oziru ne zaostanemo za drugimi kraji, je poznani zlikovec, ali pa jih je morda bilo več, vlomil v gostilniške prostore I. delavskega konzumnega društva na Savi. Odnesti ni mogel veliko, ker najemnica lokala vsak večer vzame denar s seboj, preden zapre gostilno. Odnesele je le za okroglo 100 Din drobiža, par škaflet cigaret, nekaj jstvin in pa par skoraj novih ženskih čevljev.

Zanimiva je reminiscenca na vlom v isti lokal pred trinaajstimi leti. Takrat vlomilec, ki so prišli z ročnim vozičkom, ni bilo prvotno mar drugega kot sod »Cadorne« t. j. bakrene izolirane žice z italijanske fronte, katero so podjetni Jeseničani prejšnji večer pripeljali tam nekje od Kanala. Ker pa so bili vlomilci že v lokalu, se je pač izplačalo pogledati, kaj je v predalih in kredenci. Zetev je bila bogata, kajti poleg 150 kg žice (kg okoli 30 kron) so odnesli tudi več tisoč denarja, damsko uro, čevlje (tudi takrat) in raznih drugih vrednosti.

Pevska zveza

»Pevca« št. 1—4 smo razposlali vsem onim naročnikom, ki so ga lani plačali in onim, o katerih smo prepričani, da so lansko naročnino prezrli. Priložili smo vsem položnice za novo naročnino in prosimo, naj bi nam jo čimprej nakazali, da bomo mogli razposlati prihodnjo številko 5-6 že v sredi junija. Kdor je naročnino za 1931 že poravnal, najbolje stori, če dobi novega naročnika in mu izroči položnico. Zborom bomo tudi letos pošiljali priloge poleg »Pevca« za izredno ceno 10 Din za vse leto in pozivamo vse pevke in pevce, naj si naroče priloge, da olajšajo delo in skrb pevovalcu. Kjer pevci ne zmorejo, naj priskočijo na pomoč društva in naj zborom naroče priloge. Prvi med naročniki je tudi letos zbor »Sloga« iz Radovljice.

V zalogi imamo še nekaj pesmaric letnikov I.—IX in več lauskih po 12 Din. pri skupnem naročilu popust in plačilo v obrokih.

Tudi »Bajukove« »Mere v slov. nar. pesmice« je še nekaj v zalogi in stane 25 Din. Naročajte »Pevca«! V zadnji številki so zelo važne določbe, ki se tičejo tantom. Ne pre-rite jih!

Novo mesto

Zapriscga vojaštva novomeške garnizije. V nedeljo 17. t. m. se je vršila slovesna zapriscga vojaštva novomeške garnizije na trgu Kraljeviča Petra. Za to prliko je prišel iz Ljubljane polkovnik 40. pp. gospod Jovan Cvijič s svojim adjutantom, častnim vodom in polkovno zastavo ter z delom godbe dravske divizije. Verske obrede zapriscge je izvršil za katoliške frančiškani g. p. Ciprijan, rezervni vojni kurat, za pravoslavne prota Dimitrije Jankovič, za muslimane lman Mehmed Ahmetasevič. Zapriscgi so prisostvovali: okrajni načelnik g. Loger Friderik, župan mestne občine dr. Josip Režek, zastopnik okrožnega sodišča s. svetnik Božidar Romih, poštni upravitelj g. Ferdo Nadrah, žandarmerijski major g. Gligorije Živkovič in poročnik g. Svetislav Gijorgjevič ter veliko mešanov ter okolicanov. Po avehčnosti se je vršila revija čet pred zastopniki in polkovno zastavo. Godba dravske divizije je nato koncertirala pred mestnim magistratom.

Nesreča gimnazijca. Pred par dnevi se je kopal na kopališču dijak Karel Baycon. Ko je hotel iti po stopnišču, mu je spodrsnilo da je padel na nek oster predmet ter si presekal nogo v kolku. Tovariši so ga z čolnom prepeljali v kandijsko bolnišnico.

Arctacija žeparja. Novomeška policija je aretirala brezposelnega 28-letnega Štefana Magdiča, ki je pristojen v Mursko Soboto. Dolgo-prstnež si je prav mojstfsko prisvojil iz večih žepov razne stvari, pri nadaljnjem poizkusu pa so ga zalotili in izročili roki pravice.

Jesenice

Z oglasne deske Krekovega prosvetnega društva pri savski cerkvi je bilo pokradenih osem velikih fotografij, ki so bile izobešene v reklamne svrhe za kino. Za vsakega so te slike brez vsake vrednosti, pač pa trpi škodo društvo, ker jih mora plačati podjetju.

Umrla je na Savi vojna vdova Marija Jenko. Bila je mnogo let zaposlena na vrtovih jeseniške tovarne, zadnjih par let je pa omagala. Pokoj njeni duši!

Dramski odsek Krekovega prosvetnega društva je opereto »Grof Luksemburški« dobro nastudiral in prihodnjo nedeljo zvečer ob 8 bo premiera. Na binkoštni ponedeljek popoldne ob 3 se bo opereta ponovila, kar bo posebno za okoličane ugodno.

Tujski promet je zadnje dni nenadoma oživel. To se vidi posebno na kolodvoru. Vsi vlaki polni, tudi inozemski, na postaji živahno vrvenje, lokali vsi zasedeni. Posebno veliko je majskih izletnikov na Golico, kamor hodijo duhat in trgati narceise.

V kinu Krekovega prosvetnega društva tekoči teden ne bo predslav.

Iz raznih krajev

Domžale. Naša občina si je lansko leto nabavila nov, odnosno iz starega predelal skropilni avto, s katerim so lansko leto skropili ceste, kar je prav blagodejno vplivalo na nas. Letos pa se bližamo že koncu maja, vendar se skropilni avto še ni pojavil na cesti kljub ogromnemu prahu, ki se ga je večerj usmislil dež. Ker je morala občina precej globoko poseči v žep, da si je prepotrebni avto nabavila, gotovo ni v njenem interesu, da isti stoji nekeje pod streho, mesto, da bi služil svojemu namenu. Gospodje, ki to vodite, poskrbite, da se ceste nemudoma prične skropiti.

Mavčiče. Ob nedeljah in praznikih pri nas vse kolesarji, moški in ženske. Na Vnebohod je zadel 14letni Drakler Jernej iz Mavčič v 17letnega Burgarija Tineta s Podrečja, da je padel in si nalomil celjusti in nosno kost, najbrže si je pretresel tudi možgane. Zdravnik ga je obvezal, ostal je pa v domači oskrbi. Kolesarji pozor!

Središče ob Dravi. 15. t. m. ob tri četrt na 4 smo pri nas občutili tri močne potresne sunke. Najprej je zabobnelo, kakor bi vozil vlak, nato pa so vzvalovili sunki v smeri od zahoda proti vzhodu. Dasi je bil potres precej hude, vendar ni povzročene nobene škode. — Prav posebno piko je dobil naš občinski redar na one kolesarje, ki se vozijo kaj radi po pločniku, kjer je taka vožnja prepovedana. Vsakega, ki ga zapazi, ustavi, ga zapiše in zahteva od njega 20 Din za motorno brzgalno. (Tako so sklenili možje.) Dobro bi bilo, da bi se na sličen način lotil tudi onih kolesarjev, ki vozijo po večerih brez luči. S tem bi bil preprečen marsikateri karambol.

Ponikva ob juž. žel. Toliko ljudstva, kakor preteklo nedeljo, se že dolgo ni zbralo na prijaznem gričku Sv. Ožbalta. Vse je bilo v slavnostnem razpoloženju; vršil se je pravi slovenski praznik s streljanjem, z godbo in z ubranim petjem. In kar poznala se je na obrazih skoro vseh zavest, da smo se zbrali na svetem kraju, kjer je pred dobrimi sto leti pasel mladi Anton Slomšek ovčke ter pridigal svojim tovaršem »kakor bi rožce sadili«. Ni čuda, da je bila tudi pridiga msgr. Vrežja polna mladeniškega ognja in Slomškovega duha. — Zvonova je montirala trdka »Zvonoglas« iz Maribora, ki je tudi popravila zvonjenje pri župnijski cerkvi. Vsa čast ji! — Izletnikov, razen posameznih oseb, še do sedaj ni bilo k nam, pa je tako lepa Ponikva sedaj v pomladnem cvetju! Priditel — Večja družba iz ponkovske vasi je napravila v petek 15. t. m. izlet oziroma rodanje na Sladko goro. Pri tej priliki je izrekla iskrene čestitke za god gostoljubnemu in za vse lepo vnelemu g. župniku Ivanu Ivancu. Naj ga Bog živi še na mnoga leta! — Pri »Gasilem društvu« se nekaj kuha. Prav radovedni smo, kaj nam bo prinesel 21. junij! Pa potrpmo!

Jugoslav. knjigarna v Ljubljani

Novosti:

Adam Karl: Die geistige Entwicklung des heiligen Augustinus. 35 strani, vez. Din 50.
Bartmann Bernhard: Unser Vorsehungsglaube. 168 strani, kartonirano Din 50.
Schilling Otto: Moderne Wirtschaftsfragen im Lichte der katholischen Weltanschauung. 107 strani, kartonirano Din 35.
Schlund Erhard: Orientierung. Eine Hilfe im Weltanschauungskampf der Gegenwart. 542 strani, nevezano Din 70.
Schmidt Wilhelm: Liebe, Ehe, Familie. 176 strani, nevezano Din 50.
Schneider Ada: Geist und Leben. Organische Darstellung der katholischen Lehre. 254 strani, nevezano Din 38.
Waitz Sigismund: Paulus. Seine Bekehrung und seine Weltmission. 228 strani, nevez. Din 58.
Walterbach G.: Leo XIII. und die Arbeiterfrage. 127 strani, nevezano Din 30.
Wilk Karl: Der heilige Antonius von Padua. 188 strani, vezano Din 77.
Worltitschek Anton: Soziales Christentum. 215 str., vezano Din 84.

Nedeljski sport

Preteklo nedeljo je bila otvorjena lahka-atletska sezona. Obisk od strani občinstva je bil dober, pa so ga lahko atleti tudi zaslužili. Malo je bilo prilike za treninge, pa so bili kljub temu povečini doseženi boljši rezultati kakor preteklo leto. Razveseljiv pojav so uspehi, ki so jih dosegli juniorji zlasti pri skoku v višino. V tej panogi bomo imeli v par letih mojstre. Tako stitno lepe in čiste skoke, kakor sta jih izvedla Veseljak in Tršan, nam ne pokažejo niti seniorji. Lep napredek je tudi pri metanju krogle. Splošno lahko rečemo, da je prireditev dobro uspeša.

Ako v Ljubljani ni bilo nogometa, zato nedelja ni minila brez zanimivih tekem. Glavno so bile zopet lige. Ilirija je bila prosta, Primorje je pa nastopilo v Zagrebu proti Gradjanskemu in podleglo z 2:1. Še vedno lep rezultat. Do prvega gola, ki ga je zabilo Primorje, je bila igra naših zastopnikov veliko boljša od igre Zagrebčanov. Kakor hitro so pa zabili gol, se je Primorje samo branilo, namesto da bi še ostreje napadalo.

Prosto nedeljo je Ilirija porabila za izlet v Maribor, kjer je nastopila proti Železničarjem in zmagala z 2:1. Rezultat ne odgovarja poteku igre. Igralci Ilirije, kakor že tolikrat, tekme niso vzeli preveč resno in namesto strelav na gol, je bilo vse preveč igračkjanja. Zaradi take igre tudi rezultat oziroma zmaga ni tako prepričljiva kakor bi prav za prav morala biti.

V ostalih ligah tekem to pot ni bilo nobenih posebnih presenečenj. Zmagali so povsod favoriti. Edino v Sarajevu, kjer sta igrala domača rivala, je Šašk odpravil Slavijo, ki je prejšnjo nedeljo premagala Jugoslavijo, kar s 3:0. B. S. K. je porazil prvaka Skopija Jug s 7:0. Bačka Gradjanskega s 5:1, Slavija iz Osijake je premagala Sand z 1:0, Vojvodina Obiliča s 6:3, Mačva pa Pančevčaki z 1:0.

Od ostalih sportnih dogodkov bi omenili zmago Javornika nad Siskom s 4:1. V Ljubljani se pa drugorazredna tekma Slovan : Korotan ni mogla vršiti, ker ni bilo sodnika!

Radio

K sporedu tega tedna.

V torek se bo vršila dopolne zelo poučna in zanimiva šolska ura, ki jo bo podala osnovnošolska mladina iz Bogojine v Prekmurju. Večerni spored obsega prenos iz Zagreba. — V sredo odpade opoldanski spored. Zvečer se vrši večer francoske glasbe, na kar sledi koncert salonskega kvinteta. — Četrtekov spored obsega solistični koncert ge. Škerlj-Medvedove, ki bo pela Kristusove legende. Nato pa bosta pela gg. Mirko Jelaičin in Drago Zagar slovenske narodne ob spremljevanju harmonike (g. Stanko). Nato pa se vrši vijoliński koncert g. Honerleina. — V petek se bo vršil koncert g. J. Gostiča, ki bo pel operne arije. Ostali večerni spored bo izpolnil salonski kvintet. — V soboto zvečer bomo čuli najprej Bizetovo opero »Carmen« na ploščah, nato bo pel šlagerje g. Premelj, končno bo zaključil spored salonski kvintet.

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 19. maja: 11.45 Akademija osnovnošolske mladine iz Bogojine v Prekmurju. — 12.15 Plošče (Donski kozaki, pesni šlagerji). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 Dr. I. Rakovec: Iz življenja predpotopnih živali. — 19.30 Dr. Ivan Grafenauer: Nemščina. — 20.00 Prenos iz Zagreba. — 22.00 Čas, dnevne vesti. — 22.15 Prenos s Bleda.

Sreda, 20. maja: Opoldanski program odpade. — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 Literarna ura: Dr. Joža Lovrenčič: Marijine legende. — 19.30 Dr. N. Preobrazinski: Ruščina. — 20.00 Francoska ura: a) Bergerettes: Francoske pastirske pesmi iz 18. stol. Samospevi gdč. Marielle Mlekuš. b) Klavir-solo, g. Marjan Lipovšek. — 21.00 Prenos koncerta Glasbene Matice iz Novega mesta. — 22.00 Čas, dnevne vesti.

Drugi programi:

Sreda, 20. maja.

Belgrad: 10.00 Ljudskošolski radio. 12.45 Opoldanski koncert. 17.00 Harmonika. 20.30 Ruska ura. 21.30 Komedia. — Zagreb: 12.30 Plošče. 20.00 Praga (simfonični koncert). 22.10 Zvočni film. — Budapest: 12.05 Koncert orkestra balalajk. 17.40 Koncert opernega orkestra. 20.50 Koncert: violine in petje. 22.00 Koncert ciganske glasbe. — Dunaj: 11.00 Opoldanski koncert. — 19.40 Vokalni koncert. — 20 »Rdeči oleandrov cveti«, drama, R. Tagore. — Milan: 19.05 Pestra glasba. — 20.45 »Gejše«, opera, Sidney Jones. — Praga: 19.05 Koncert. — 21.30 Violinski koncert. — Langenberg: 20.30 Breslau. — Rim: 20.50 »Turandot«, opera, Puccini. — Berlin: 20.30 Breslau. — 22.20 Plesna glasba. — Katovice: 21.20 Glasben razgovor. — 21.30 Koncert. — Toulouse: 12.45 Koncert. — 18.45 Dunajski orkester. — 20.15 Vokalni koncert. — Stuttgart: 11.45 Koncert. — 12.20 Promenadni koncert. — 19.45 Koncert balalajk. — 20.30 Breslau. — London: 12 Orgle. — 12.45 Radio-orkester. — 18.40 Oktet. — 20.35 Orkestralni koncert.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA.

Začetek ob 20.

Torek, 19. maja: Zaprt. (Gostovanje v Kranju.)
Sreda, 20. maja: Zaprt.
Četrtek, 21. maja: XYZ. Red B.
Petek, 22. maja: SLEHERNIK. Red E. Predstava v opernem gledališču.

OPERA.

Začetek ob 20.

Torek, 19. maja: SNEGURICA. Red B.
Sreda, 20. maja: FIDELIO. Gostuje Marij Simenc. Red D.
Četrtek, 21. maja: OJ TA PRESMENTANA LJUBEZEN. Red E.
Petek, 22. maja: SLEHERNIK. Dramska predstava. Red E.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 19. maja ob 20: DOGODEK V MESTU GOGL. Ab. C.
Sreda, 20. maja: Zaprt.
Četrtek, 21. maja ob 20: DOGODEK V MESTU GOGL. Ab. A. Kuponi.

Darovi

— Za »Dom učiteljic« je darovala 100 Din gospa Slavica dr. Gajeva v spomin svoje sestrice Pavle Hribarjeve, učiteljice v Dolnji Lendavi. Sre-na hvala!

Celje

□ **Javne produkcije gojencev šole Glasbene matice v Celju** za šolsko leto 1930/31 se vršijo tudi letos v mestnem gledališču v sredo, dne 20. t. m. v četrtek dne 21. t. m. in v petek dne 22. t. m. vsakokrat ob pol 7 zvečer. Spored velja kot vstopnica. — Dne 30. t. m. pa bo istotam klavirski večer ob 8 zvečer. Vabljeni so starši in ostalo občinstvo, ki se zanima za glasbeni razvoj naše mladine.

□ **Pevski zbor KPD.** Vsi pevci naj se zberejo v četrtek, dne 21. t. m. v pevskem lokalu zaradi pevske vaje in dogovora glede majniškega izleta. — Odbor.

□ **Podružnica »Slovenca«** v Celju, Cankarjeva cesta potrebuje vestnega in zanesljivega kolporterja. Event. reflektanti naj se oglašajo v pisarni uprave.

□ **Knjižnica KPD** v Cankarjevi ulici bo od slej odprta tudi ob nedeljah in sicer med 10 in 11 popoldne.

□ **Nesreče.** V nedeljo zvečer je neznan avto v Debru pri Laskem povozil 24letnega delavca Deželaka Antona od Sv. Kristofa pri Laškem. Deželak je bil hudo poškodovan na levi nogi in levi strani telesa. — Občinskega delavca Jurija Borka je pri delu zagrabil cirkularka in ga težko ranila.

□ **Finančna uprava** potrebuje z 16. avgustom t. l. prostore za pisarne glavnega oddelka finančne kontrole v Celju. Hišni lastniki, ki bi bili pripravljeni dati potrebne prostore v najem, naj vložijo pismene ponudbe na pisarno glavnega oddelka fin. kontrole v Cankarjevi ulici 11. Ponudbe se morajo kolkovati s 5 Din.

□ **Olepevalno društvo** objavlja, da bo tujsko-prometna pisarna (pred celjsko postajo) tudi letos posredovala oddajo raznih stanovanj in opremljenih sob za letovišarje proti običajni pristojbini 10 Din.

□ **Seja mestnega občinskega odbora** se bo vršila v petek, dne 29. t. m. ob običajni uri.

□ **Najdba turškega denarja pri Anskem dvoru.** Pred nekaj dnevi je našla gostilničarka na Anskem dvoru na cesti pred gostilno star glinast nabiralnik s približno 1000 starih novcev. Dež je izpral ceno in tako odnesel plast, ki je pokrivala lonce. Denar je turškega izvora in ima precejšnjo vrednost. Oddan je bil v strokovno preiskavo.

Kamnik

Te dni se je vršil dogovor med predstojništvom cerkve pri Sv. Primožu nad Kamnikom in podružnico S. P. D. v Kamniku zaradi oddaje cerkvenikov hiše pri Sv. Primožu za turistiško postojanko. Dosegel se je sporazum, in sicer se odstopi en del hiše v planinske namene. Kakor čujemo, bodo sobe lepo opremljene in bo koča oskrbovana z vsem potrebnim. Tako bo poskrbljeno, da bodo tudi skromnejši turisti imeli pri Sv. Primožu lahko udobno bivanje. Potem se je vršil pregled terase za avtomobilsko cesto Stahovica—Kamniška Bistrica. Sklenilo se je, da se bo dosedanja vozna pot v Bistrico razširila in popravila, tako da bo uporabna tudi za avtomobilski promet. Cesta mora biti dovršena do meseca avgusta. S to cesto se bo naše mesto znatno dvignilo in bo dana možnost, da bo našo lepo Bistrico obiskalo še veliko več letoviščarjev. — Pretekli teden se je zopet otvorilo staro kopališče v Kamniku. Na razpolago so sobne, kadne, pršne in solne kopeli. V nedeljo dopoldne se je šel kopat Jože Rems, 62 letni hlapec pri zid. mojstru g. Iskri na Grabnu. V kopeli (v banji) pa ga je najbrž zadela kap. Našli so ga mrtvega v vodi.

Ljubljana

Rihard Jakopič o spomeniku pred magistratom

Ljubljana, 16. maja.

Član našega uredništva je naprosil umetnika g. Riharda Jakopiča, ki je bil v umetniški komisiji za spomenik kralju Petru, naj nam da izjavo o tej zadevi. G. Jakopič je bil takoj pripravljen in je rade volje pojasnil svoje stališče.

»Kako je prišlo do ideje postaviti ta spomenik pred magistratom?»

»Tega ne vem, pod kakšnimi okolištinami je bilo oddano to delo. Prvotno je bila pred nekaj leti razpisana konkurenca za spomenik kralju Petru. Za spomenik pa ni bil določen prostor in je bilo pripuščeno umetnikom, naj si sami izberejo prostor. Nekateri projekti so predvidevali spomenik v Tivoliju, na prehodu Bleiweisove ceste v glavno alejo. Drugi projekti so zamišljali spomenik na Trgu kralja Petra, nekateri pa zopet sredi tivolske aleje na oni strani proge. Seveda so bili ti projekti različno komponirani in so bili preračunjeni za večje dimenzije. V komisiji pri konkurenci so bili zastopniki odbora za kraljevi spomenik, nekaj umetnikov in zastopniki magistrata. Največ simpatij so dosegli Dolinarjevi projekti, oz. projekt Dolinarja in arh. Šubica. Seje zaradi spomenika pa so bile naenkrat prekinjene, nedvomno zato, ker nabiralna akcija za spomenik ni tako uspešna, kakor je računel odbor za postavitev. Izkazalo se je, da vsote ne gredo tako visoko.»

»Kakšen izhod pa si je izbral nato odbor?»

»Na kakšen način in po kakšni poti je bilo oddano naročilo za ta spomenik Dolinarju in na kakšen način je bil določen prostor pred magistratom, mi ni znano, ker se je vse to vršilo na tistem. Skoraj gotovo je nato odbor za kraljevi spomenik v sporazumu z mestno občino določil prostor pred magistratom, ki je bil odobren pri zadnjem ogledu.»

»In mnenje umetniške žirije?»

»Kar se tiče spomenika samega, je komisija, ki se je sestala na željo odbora za kraljev spomenik, že dala odboru svojo izjavo. Glede prostora pa se komisija ni izjavila.»

»Pa vaše osebno mnenje?»

»Moje osebno mnenje je, da na tisti prostor pred magistratom spomenik ne spada. Zdi se mi namreč, da je ta prostor že zaključena celota. Prostor je kolikor toliko zaokrožen, magistratno poslopje vsaj v svojem spodnjem delu ne kaže nobene potrebe po kakšni njemu tuji dekoraciji. Edino le iz pogleda od vhoda Stritarjeve ulice na Mestni trg bi mogla prostor in spomenik kolikor toliko ugodno vplivati. Nasproti magistratu, kakor tudi od Mestnega trga proti škofiji ali obratno od škofije proti Mestnemu trgu bi prostor in spomenik slabo učinkovala. Za spomenik sam je magistratno poslopje prav ugodno ozadje, stavlja sami pa je v kvar in tudi trgu ne bo pomagal do večjega efekta. In morem pa v naglici reči, na kateri drugi prostor bi spadal spomenik v tej obliki, kakšen je sedaj, zlasti ker se Ljubljana na vse strani regulira in nimam še pregleda, kaj bo še iz te regulacije. Tivoli ali Kralja Petra park bi pač zahtevala večje kompozicije.»

»Ali se vam zdi, da more magistratni gremij končno veljavno sklepati o prostoru za spomenik?»

»Stvar je namreč taka, da mestna občina o prostoru skoraj gotovo ni prva sklepala, pač pa je omenjeni odbor za spomenik v sporazumu s projektanti določil ta prostor in je mestno občino prosil, naj mu prostor odstopi. V to je mestna občina privolila in tako je bila stvar sklenjena.»

Tako misli g. Rihard Jakopič o vsej zadevi s tem spomenikom.

Razne poškodbe

Ljubljana, 18. maja.

Snoči ob pol 12 se je pripetila v hiši št. 6 v Zidovski ulici hujša nesreča. 31 letni strojni slavec v Učiteljski tiskarni Ivan Kuzmin se je vrnil domov, na stopnicah pa je v temi zgubil stopinjo in padel tako nesrečno, da si je pretresel možgane. Ko so ga prepehali reševalci v bolnišnico, pa je bil kljub temu še pri zavesti.

V bolnišnico je poleg ponesrečenega Kuzmina pripeljal reševalni avto ponoči še dve žrtvi gostilniških pretepev. Prvi je delavec Leopold Zbona. Ta je pil z večjo družbo snoči v Beličevi gostilni v Kavskovi ulici v Spodnji Siški. Ko je opolnoči Zbona zapustil gostilno in so se vsi gostje razšli, je nekdo na česti udaril Zbono z vso silo z lopato v prsa in mu zmečkal prsni koš. Zbona je omedlel. V bolnišnici se vso noč in še ves današnji dan ni zavedel. Njegovo stanje je skrajno resno.

Za birmo

kupite že sedaj
ure, zlatino in srebrnino

F. Čuden Ljubljana
Prešernova 1

Oglejte si izložbo

Kulturni obzornik

Umetnostna razstava v Celju

Agilni in simpatični ljubljanski trgovec z umetninami g. Anton Kos je priredil v Celju umetniško razstavo. Otvoril jo je včeraj v mali uniojski dvorani in ostane odprta do 25. t. m.

Grešili bi, če bi hoteli videti v tej razstavi le nekaj podjetnega duha in prirediteljev trgovski interes. Ne, razstava je odličan kulturni dogodek, tem važnejši, ker se vrši v provincijskem mestu, kjer so umetnostne prireditve tako redke. Saj smo pred dvema mesecema, ko nas je obiskal Rihard Jakopič, komaj našli nekaj slovenskih umetnin v Celju, da smo lahko opremili malo sobico v Ljudski posojilnici in ko si prečital listo lastnikov, si srečal skoraj samo znanee iz Ljubljane, ki so se že v zadnjih letih preselili tu sem. V Celju naletiš pač na Dürerjeve lesoreze, najdeš vse polno s severa prinešenih stvari, slovenska umetnina v zasebnem stanovanju je pa še vedno rariteta. So častne izjeme med meščani — Bog jih živi! — toda vse preveč je petičnikov, ki še niso stopili z umetnostjo v neposredni stik; ne zato, ker jim ne bi bilo za stvar, zato pač, ker nikoli ničesar videti ne dobijo. Pozdravljen gospod Kos in njegova kolekcija!

Devetnajst umetnikov je pripeljal Kos v Celje. 75 del pa niti ene slabe slike. Moč pač vse, kaj ljudem ugaja in zbere dela, ki bodo dopadla, nikoli pa ne računa s plitvimi instinkti in omejenostjo. Njegova razstava je šla skozi juryjo!

Na razstavi je zastopana predvsem starejša

generacija. Jakopič ima načrt vaze za Ahacelje ceste in štiri močne krajine. Jema krajine s Hrvaškega, Bled in sijajno komponirano Ljubljano. Zelo barvit in solnčen je Klemenčič, ki na svojih krajčinah z razvrstitvijo objektov dobro zajame prostor. Anica Zupanc, ki se v zadnjem času redko še pokaže, je zastopana s petimi olji. Trojica Šankl ima na razstavi le manjša dela, prav tako Magolič. Gaspari je bil to pot pri izbiri zelo natančen, samo tri stvari je razstavil, pa res nove in študirane. Dve Vavpotičevi olji, polni zelenja, sta prav prikladni za ta čas. In slednjič Smrekar — kakor pomlajen je prišel s svojimi akvareli in lesorezili. Tratnik je zastopan s štirimi dobrimi risbami.

Izmed mlajših ima Jakac portret igralca Levarja. Eldo Piščanec je obesil gospod Kos poleg Zupancove, kamor dobro pristaja. Med najboljšje stvari spada Pavlovčeva Jezica. — Godz slabo visi — in zelo dobro je tudi Miklavčeva tihožitje. Albert Sirk je dobro zastopan in prav je, da je Slovincem zvesto drugje inkostri s šestimi originalnimi monotipijami, škoda, da manjše se toliko drugih imen, zlasti manjših. Izmed kiparjev je tu edini Dolinar.

Ni mesta, da bi pisal pritiko. Ni vsak izmed razstavilcev dovolj razstavil in dela so vmes, ki so bila že drugod ocenjena. Toda razstava je dobra, čeprav prostor ni najboljši, in zasluži, da jo obišče vsak Celjan.

Kaj bo danes

Drama: Zaprta (gostovanje v Kranju).

Opera: »Sueguročkas«. Red B.

Nočno službo imajo danes lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 24, in dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta 41 (Sv. Krištof).

Površnike, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri trdka J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

☉ Pevcem »Ljubljane«. Ker se včeraj — vsled koncerta — redna pemska vaja ni mogla vršiti, je ista dan ob 20 v beli dvorani »Uniona«. Vaja je važna radi mnogih razgovorov glede nekaterih nastopov in skupnega vsakoletnega izleta. — Pevovalja.

☉ Prekmurski šolarji v Ljubljani. Včeraj popoldne je prispela v Ljubljano skupina šolske dece iz Bogojevine v Slov. krajini, ki je znamenita po Plečnikovih cerkvi. Ogledali so si slovensko prestolico ter bodo danes popoldne nastopili celo v radiu. Nato bodo odpotovali naprej na Bled in na Brezje. Vodi jih šolski upravitelj g. Oton Brelih.

☉ II. javna produkcija gojencev drž. konservatorija v Ljubljani ob sklepu šolskega leta bo v petek 22. maja ob 20 v Filharmonični dvorani. Na sporedu te produkcije so izključno skladbe enega najznamenitejših sodobnih čeških komponistov Vítězslava Novaka. Produkcija je v proslova 60 letnice velikega avtorja. Na programu so samospeli, klavirske skladbe in komorni trio. Natančni spored priobčimo. Vstopnice od 12 Din navzdol so v predprodaji v Matični knjigarni, kjer se dobi tudi natančen spored.

☉ Redna javna seja občinske uprave. Prihodnja javna redna seja ljubljanske občinske uprave se vrši v sredo 20. maja ob 5 popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu so med poročilom finančnega odseka: kredit za vodovodne napeljave v stanovanjski koloniji na Galjevič, prošnja pripravljalnega odbora za zgradbo vzpenjače na Smar-njo goro za garancijo 5 in pol milijonskega posojila, pritožbe proti prirastkarini, pritožba Ivana Freilha proti predpisu trošarine, tramvajska tarifa. Splošne malozeleniške družbe in manjše zadeve. Gradbeni odsek bo poročal o gradbenem programu. Personalno pravni odsek bo poročal o priključitvi sosednih občin mestu Ljubljani in o prošnjah za sprejem v domovinsko zvezo. Policijsko-zdravstveni odsek bo poročal o osnutku novega cestno-policijskega reda. Izpopolnili se bodo odseki. Po javni seji se bo vršila tajna seja.

☉ Velik naval v bolnišnico. Včeraj se je zopet stopnjeval naval v ljubljansko bolnišnico. Tam so morali sprejeti nad 100 bolnikov, mnogo pa jih je bilo tudi odklonjenih.

☉ Birmanska darila! Zadruga urarjev in zlatarjev v Ljubljani opozori cenjeno občinstvo, da bodo imeli njeni člani odprte trgovine le na binkoštno nedeljo popoldne, na binkoštni ponedeljek pa ves dan zaprte.

☉ Osrednje društvo nižjih poštnih uslužbencev v Ljubljani opozarja svoje člane na tiskovno pomoč v zadnjem strokovnem listu »Poštar«. Pravilno se mora glasiti: Občni zbor se vrši v ponedeljek 25. maja (ne v nedeljo, 23. maja). Za odbor: Bizovičar, tajnik.

☉ Stopnice na Grad, katerih slabo stanje je naš list pred kratkim omenil, so že popolnoma prenovljene, kar je hvaljevredno. — Ničesar se pa ne spomni Miklošičevega spomenika, ki se čedalje bolj lušči in smo ga že priporočali v popravilo.

☉ »Jugoslov.-češkosl. Lige« v Ljubljani. Občni zbor bo v sredo, 27. t. m. ob pol 2 z običajnim dnevnim redom v restavraciji »Zvezd«. Najvažnejši točki dnevnega reda bosta: volitve novega odbora in razprava o sestanku Lig na Bledu.

☉ »Ribarskega Društva« članski sestanek bo danes v torek, 19. maja ob pol 21 v hotelu Miklič. Vabljeni društveniki in vsi, ki se zanimajo za ribarski sport. Na dnevnem redu je posvetovanje o ogledu banovinskega ribjega zavoda v Bohinjski Bistrici in o možnosti ev. pridobitve ribolovnega revirja za društvo.

☉ Organizacija diplomiranih tehnikov opozarja vse svoje članstvo, da pošlje tajništvo v lastnem lokalu vsak torek in četrtek od 18.30 do 20. Knafličeva ulica 4, pritličje, desno.

Dnevna kronika

Koledar

Torek, 19. maja: Peter Celestin, papež.

Osebnosti

☉ Poroka. Gospa Katarina rojena Stojiljevič in artiljerijski kapetan I. razreda za generalštabne posle Franc Štopnik, ordonančni častnik Nj. Vel. kralja Aleksandra, sta se poročila 14. maja v cerkvi Kristusa Kralja v Belgradu.

☉ Poročil se je 18. maja g. Lojze Pibernik, trgovec, Laze v Tuhinju, z gđ. Marijo Demšar iz Zalega loga pri Zeleznicah. Obilo sreče!

☉ Iz vojaške službe. Po službeni potrebi je odrejen na službo v generalni štab poveljstva III. armijske oblasti topniški podpolkovnik za generalštabne posle Fran Tomše, do sedaj na razpoloženju ministra vojske in mornarice. — Imenovani so: za nižjega voj. tehničnega uradnika IV. razr. mornarice Andrej Cvar; za poveljnika 22. pešpolka pehotni polkovnik Josip Horvat; za poveljnika 48. pešpolka peh. polkovnik Karol Dolenc; za pomočnika poveljnika 37. pešpolka peh. polkovnik Metod Rakusa; za pomočnika poveljnika 52. pešpolka peh. polkovnik Karol Potočnik; za pomočnika poveljnika 54. pešpolka peh. polkovnik Krešimir Košak; za pomočnika poveljnika polka Boke Kotorske peh. podpolkovnik Alfred Šimek; za vršila dolžnosti poveljnika topniškega polka II. armijske oblasti topniški podpolkovnik Bogumil Armič; za vršila dolžnosti poveljnika 7. topniškega polka topniški podpolkovnik Marijan Puks; za šefa občege odseka topniške inspekcije topniški polkovnik Ferdinand Janež; za poveljnika 3. konjeniškega polka »Kraljice Marije romunske« konjeniški polkovnik Relja Brabek; za referenta topništva poveljstva I. armijske oblasti poveljnika 2. divizijona 3. topniškega polka topniški kap. I. razr. Branko Hejdušek; za vršila dolžnosti poveljnika 1. divizijona 7. topniškega polka topniški kap. I. razr. Milan Vlah; za vršila dolžnosti poveljnika 2. divizijona 11. topniškega polka topniški kap. I. razr. Franje Krener; za vršila dolžnosti poveljnika 4. bataljona 1. polka trdnjavskega topništva topniški major Stanko Babič; za načelnika štaba poveljstva moravske divizijske oblasti generalštabni polkovnik Ivan Prpič; za vršila dolžnosti načelnika štaba poveljstva kosovske divizijske oblasti peh. podpolkovnik za generalštabne posle Vladimir Vauhnik; za vršila dolžnosti načelnika štaba poveljstva obmejne trupe peh. kap. I. razr. Zdenko Begič; za vršila dolžnosti pomočnika upravitelja inž. tehničnega zavoda peh. podpolkovnik Milorad Bakoč; za poveljnika 6. pododseka obmejne trupe peh. major Luka Demšar; za poveljnika 10. pododseka obmejne trupe peh. major Ljudevit Kamenar; za poveljnika tuzlanskega vojnega okrožja peh. polkovnik Rudolf Sobota; za poveljnika mariborskega vojnega okrožja peh. polkovnik Anton Petrinčič; za poveljnika ljubljanskega vojnega okrožja peh. polkovnik Jovan Iskrič in za poveljnika plevljanskega vojnega okrožja peh. polkovnik Eduard Boroša.

☉ Vojaška odlikovanja. Z redom Jugoslovanske krone četrtega razreda je odlikovan lekarniški podpolkovnik Dragutin Prohaska in z istim redom petega razreda peh. kapetan I. razr. Peter Kilibarda. Oba sta oproščena plačanja takse.

☉ Upokojitve. Upokojeni so med drugimi kapetan bojnega broda Anton Labaš, peh. polkovnik Franjo Malčak, geodetski polkovnik Slavomir Verhunc, lekarniški podpolkovnik Dragutin Prohaska, peh. kap. I. razr. Peter Kilibarda, strokovni kap. I. razr. Vinko Paluc, višji voj. uradnik ekonomske stroke III. razr. Josip Vervega, topniški poročnik Drago Normali, intendantski podporočnik Albin Ralec, orožniški polkovnik Jakob Sagadin, peh. kap. I. razr. Martin Maj, strojni kap. I. razr. Avgust Smerdu, višji voj. uradnik IV. razr. ekonomske stroke Anton Jezernik in voj. pisar II. razr. ekonomske stroke Ante Sedlaček.

Ostale vesti

☉ Pegreb pokojnega Antona Guerre. Zadnja pot pokojnega mladega sportnika Antona Guerre, ki je te dni umrl tri dni pred smrtjo blizu Gradca, se je vršil v nedeljo ob 4 popoldne v zdravilišču Slatina-Radenci. Na krsto je bilo položenih mnogo lepih vencev, med temi venci iz samega planinskega cvetja, ki so ga poklonili pokojnemu tovarišu Skalaš. Za krsto so šli za sorodniki zastopniki TK Skale, katere član je bil pokojnik, zastopniki vojaške oblasti in številno občinstvo. Ob grobu se je poslovil od pokojnika z žalnim govorom sodnik g. Schweiger iz Goraje Radgone, v imenu planinskih tovarišev pa tajnik Skale.

☉ Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice zažute jutraj na teče zelo lahno odvajanje brez vsakega napora. Specialisti za srčne bolezni so dospeli do prepričanja, da učinkuje zanesljivo in brez vsakih težkoč »Franz-Josef« voda celo pri zelo težki napaki zaklopnice.

☉ »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

☉ Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice zažute jutraj na teče zelo lahno odvajanje brez vsakega napora. Specialisti za srčne bolezni so dospeli do prepričanja, da učinkuje zanesljivo in brez vsakih težkoč »Franz-Josef« voda celo pri zelo težki napaki zaklopnice.

☉ »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

☉ Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice zažute jutraj na teče zelo lahno odvajanje brez vsakega napora. Specialisti za srčne bolezni so dospeli do prepričanja, da učinkuje zanesljivo in brez vsakih težkoč »Franz-Josef« voda celo pri zelo težki napaki zaklopnice.

☉ »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

☉ Umor slovenskega častnika-Kamničana v Petrovaradinu. V noči na soboto se je v vojaški bolnišnici v Petrovaradinu odigrala krvava drama, katere žrtev je postal podporočnik Frane Grčar, doma iz Kamnika. Trije podčastniki so se z nekim civilistom zabavali v svoji sobi. Med njimi je bil sanitetni narednik-vodnik Milutin Dačić, Srb po rodu. Ta je čez nekaj časa v spremstvu nekega vojaka, ki je igral harmoniko, odšel na ulico. Podporočnik Grčar, ki je stanoval nasproti vojaške bolnišnice, je začel hrup na ulici in vstal, da bi napravil red. Naletel je na Dačića v njegovi spalnici. Pozval ga je na odgovor radi kaljenja nočnega miru, naker je Dačić brez besede potegnil revolver in oddal na Grčarja tri strele. Vsi trije so Grčarja zadeli in sicer eden v srce, drugi v ledvice, tretji pa v vrat. Grčar se je takoj zgrudil mrtev na tla. Storilec je po izvršenem dejanju pobegnil in celo noč blodil okoli po mestu. Zjutraj pa se je sam javil svojim predstojnikom. Dejal je, da je bil tako pijan, da se ne spominja dogodka. Tragična smrt podporočnika Grčarja je vzbudila po vsem Petrovaradinu splošno sočutje.

☉ Vprašanje. Prejeli smo: Kolikor mi je znano, obstoji v Ljubljani Društvo učiteljev glasbe, Radoveden sem, in z menoj gotovo še marsikdo, kako cenijo to društvo kritiko in način kritike svojega člana — a. Rad bi dobil avtentično pojasnilo.

☉ Loterija Jadranske Straže. 15. maja je začela Jadranska Straža z razpečevanjem svojih srečk za glavno žrebanje 8. septembra, za katero je pripravljenih že 890 dobitkov v vrednosti 35.000 Din. Nj. Vel. kralj je blagovolil odobriti, da se v imenu Nj. kr. Vis. prestolonaslednika Petra, vzhvisnega pokrovitelja Jadranske Straže, pokloni ko glavni dobitek zlata ura. S tem poklonom je zelo počastena ta rodoljubna loterija. Srečke se nabavljajo pri administraciji odseka Jadranske Straže, Belgrad, Kosmajka 9. — Izvršni odbor Split.

☉ V Službenem listu kr. banske uprave dravske banovine št. 31 od 16. t. m. je objavljen »Zakon o zemljiško-knjižnih delitvah, odpisih in pripisih«, dalje »Pravilnik za izvrševanje zakona o carinskih ugodnostih za hotelsko industrijo«, »Pravilnik o desinfekciji in desinsekciji«, »Pravilnik o kontroli nad rekonvalescenti in klicenosci«, »Razglas o ljudskem delu v dravski banovini« in »Objave kraljevske banske uprave o občinskih trošarinah, ki jih bodo pobirale občine v letu 1931«.

☉ Ribarski sestanek v Bohinjski Bistrici se bo vršil v soboto 23. in v nedeljo 24. t. m. v hotelu »Triglav«. Povabljeni so vse ribarske organizacije iz kraljevine, zlasti pa iz dravske banovine. Znižani vozni listki zasigurni. Zborovanje bo v soboto 23. t. m. ob 19. Dnevni red zborovanja: Otvoritev in pozdrav, razprava o načrtu ribarskega zakona, razprava o potrebi razdelitve ribarskih voda v ribarske revirje v bivši mariborski oblasti, predavanje g. dr. Krausa, predavanje g. Vlad. Kapusa, razgovor o tesnejših stikih med ribarskimi organizacijami, slučajnosti. V nedeljo 24. t. m. od 7 do 9 nadaljevanje zborovanja (ako bo potreba), od 9 do 12 ogledovanje banovinskega ribjega zavoda pod vodstvom upravnika tega zavoda g. inž. Rejca, ki bo obenem tudi razkazoval in pojasnjeval vse naprave. Ob 12 skupno kosilo v hotelu »Triglav«. Kosilo bo stalo 16 Din (juha, pečenka, dve prikuhi, močnata jed). Prenočišče v hotelu ali dependansi 10 Din za osebo. Ribarsko društvo v Ljubljani vlijudno vabi vse člane ribarskih organizacij, da se udeležijo tega zanimivega sestanka in ogleda banovinskega ribjega zavoda, ki je pravkar bil dovršen. Prijave sprejema do petka 22. t. m. ob 11 Ribarsko društvo v Ljubljani.

☉ Izjava. Podpisana Helena Račić, ki sem bila na orožniški postaji v Zagorju ob Savi zaslišana glede tatvine na Pankrarijev sejem v Zagorju, o kateri poroča »Jutro« od 14. t. m. izjavljam, da s tatvino sploh nimam nobenih stikov, kakor jih nima moja sestra, ki so jo orožniki zaslišali na polji. V naši družini sploh ni nepoštenih ljudi. Zato je vsako govorjenje o tem huda laž in podlo obrekovanje. S tistim, ki bi še širil o nas take vesti, bomo postopali sodnijskim potom. — V Zagorju ob Savi, 17. maja 1931. Helena Račić, Selo št. 10, p. Zagorje ob Savi.

☉ Sodnik pred sodniki. Pred sodiščem v Sremski Mitrovici se je te dni vršila razprava proti okroženemu sodniku Slavku Jovičević iz Vinkovcev, ki ga je trgovec Nikolaj Mudrok iz Sremski Mitrovici tožil radi razžaljenja časti. Obtoženec pri razpravi ni bil navzoč. Sodišče ga je obsodilo na sedem dni zaporu in 350 Din globe, ki se v slučaju neizterljivosti spremeni v nadaljnjih sedem dni zaporu, in na poravnavo vseh stroškov sodnega postopanja.

☉ Zloderišč. Naš panj. Opis in praktičen navod, kako naj čebelarimo v njem. Pojasnjeno s 107 slikami. Cena nevez. knjigi 35 Din. Vezani 40 Din. — Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Nenavadno nagli razvoj našega čebelarstva v povojnih letih je nujno zahteval temeljite razprave o praktičnem in smotnem čebelarstvu. Pisatelj podaja svoje bogate izkušnje čebelarstva z A. Z. panjem, ozirajoč se pri tem na temeljna načela ratijskega ameriškega čebelarstva, katerega je priredil našim slovenskim razmeram tako, da bo prinašalo le koristi, ako se ga bodo naši čebelarji z umevanjem poprijeli: upoštevajoč praktična navodila te knjižice. Vsebuje jo sledeča: 1. Bistvo Gerstungove teorije; 2. Albertijev listovni panj; 3. Orodje, stroji in druge priprave; 4. Kako opravljamo razna dela v panju; 5. Vzgoja matice; 6. Kako jemljemo in točimo med; 7. Čebelnjak; 8. Preseljevanje čebel iz kranjčev na premečno satje; 9. Pridobivanje medu iz kranjčev.

☉ Ponovno 3 veliki uspehi naravne sisaške mineralne vode. Kot nam poročajo, je dosegla sisaška mineralna voda, katere lastnik je gospod Peter Teslić, ponovno tri velike uspehe v inozemstvu, kjer je žela priznanje v najodličnejših krogih ter je dosegla na razstavah zavidanja vredne uspehe. Tako je bila na razstavi v Toulouse (Francija) odlikovana z velikim pokalom in zlato svetinjo, torej odlikovanje izredne vrste, posebno še vsled tega, ker je to edino odlikovanje, ki je bilo na razstavi podeljeno za proizvode iz naše države in kakršnega ni prejel nihče razun gosp. Teslića, ki je s svojo naravno mineralno vodo tako lepo zastopal našo državo na inozemski razstavi.

☉ Istočasno je bila sisaška mineralna voda odlikovana z diplomom na razstavah v Rotterdamu in Amsterdamu (prejšnja leta je bila odlikovana z zlato svetinjo), značilen uspeh naravne sisaške mineralne vode in njenega lastnika, Castilano gosp. Tesliću na prejetih odlikovanjih z naše strani kakor tudi s strani naših čitateljev. (5676)

☉ Oglejte si izložbe v Ljubljani v Prešernovi 1 urarske trdke F. Čuden.

☉ Za pomladanske izlete vam nudi najbogatejšo izbiro provijanta veleposrednik Slamič na Gosposvetski cesti.

je tudi igrice. On je vsega krive, ki je še krajša, tako da ima večer svojo težjo in lažjo stran in zadovolji resnega in veselega obiskovalca.

Schnitzlerjeva enodejanska groteska »Zeleni kakađu« je široko zasnovana zgodovinska slika. Dejanje se godi v Parizu v gostilni pri Zelenem kakađuju na dan, ko pada Bastilja. Mnogiča meščanskih in plemiških podob nam nudi dramatično razgibano podobo časa, toda pisateljeva težnja po nenavadnih učinkih nam je preekrenila to podobo v igro med iluzijo in življenjem. Igralci nastopajo v najrazličnejših vlogah in zabavajo plemiče, toda igra se spreminja v resnico — tako Henri zabode nezvesto ženo in njenega ljubimca.

Igra je v režiji g. O. Sesta prav močno razgibana in pestra slika. Tudi scenični rešitev je posrečena. Značilne vloge so podali g. Kralj. Jerman, g. Saričeva, g. Skrbineš, g. Nablocka, posebej se g. Cesar kot Prosper, g. Zeleznič kot Henri, ki je igral z veliko sugestivnostjo, g. Plut, g. Kaukler, g. Daneš, g. Mira Danilova, g. Medvedova, g. Lipah in cela vrsta drugih — saj igra skoraj cel dramski zbor. Prvič je v večji vlogi nastopil zadovoljivo g. Juvance.

Tolsteja dvodejanska komedija: On je vsega kriv je nekaj nameček, igralsko precej dobro izdelan. Nastopajo gđ. Rakarjeva, gđ. Boltarjeva, Kukčeva, gđ. Cesar, Potokar, Daneš, Lipah in Jerman. Igrica na dostojanski način privede do končne morale, da dobrota vzbudi v tati vest in kesanje. V dramatičnem oziru je delce sibko in nepomembno. F. K.

Schnitzler: Zeleni kakađu

Primerno se mi zdi, da si je gledališče h koncu zbralo krajše stvari in da po dolgih predstavah dobimo tudi nekoliko oddiha. Poleg Zelenega kakađuja, ki traja komaj uro,

Človek odkriva tajne zemlje

Merjenje 6000 m pod morjem

Na sveteljski površini za znanstvenika ni skoraj več nobenih ugank. Bele lise na svetovnem zemljevidu so domalega izginile. Toda štiti ogromni prostori, ki jih človeško oko ne more doseči, so še ne raziskani; tu čaka znanstvenike bodočih desetletij še veliko delo. To so predvsem neizmerno morske globine treh svetovnih morij in pa višine nad nami, ki jih znanost imenuje stratosfero.

Povojna Nemčija si je stekla za znanost velike zasluge, ko je leta 1925 opremila in odposlala znanstveno ekspedicijo za raziskovanje Atlantskega oceana. Vsaka znanstvena ekspedicija je silno draga stvar, a nemška ekspedicija na bivši nemški topničarki »Meteor« je bila največja svoje vrste. Mudila se je na Atlantiku neprestano do leta 1927 ali natančno 777 dni; štirinajstkrat je prekrizala ocean ter prevozila 67.535 morskih milj, to je trikratna širina okoli zemlje. »Meteor« je dolg 75 metrov in obsega 12.000 ton. Ves je bil preurejen v plavajočo raziskovalni institut z mnogovrstnimi laboratoriji in nešteti znanstvenimi pripravami. Po izvršenem delu na morju je bilo treba zbrane ugotovitve in dejstva urediti, ponazoriti in grafično podati. Vse to je zahtevalo leta marnega dela, ki še vedno ni docela končano. Vendar je na podlagi modelov, reliefov, aparatov, črtežev, slik in statistik, ki se nahajajo v »Berlinskem muzeju za oceanografijo«, že sedaj možen pregled uspehov, ki jih je dosegla nemška ekspedicija na »Meteorju«.

V prejšnjih dobah so si predstavljali morsko dno kakor domovanje povodnih ljudi in živali. Na globine in višine so pač mislili. Ko so se začela prva merjenja z olovnico in prvi potapljaški poizkusi, so šele odkrili morsko dno. Pokazalo se je, da prejšnje predstave niso bile povsem pravilne, kajti morsko dno se z zemeljsko površino skoraj sploh ne da primerjati. Najmodernejša potapljaška oprema pa dovoljuje samo globino približno 450 metrov. Kaj je pomagalo, če so vedeli, da so v Atlantiku globine nad 5000 metrov. Tedaj so začeli izvrševati posredne poizkuse s pomočjo globokomorske olovnice, globokomorskih termometrov, vodnih zajemalcev in tokomerov. Na ta način so kmalu dognali, da je morje še znatno globlje. Dognali so globino 6000 metrov in vedeli, da so po grapah globine do 10.000 metrov. Vsako tako merjenje z olovnico je trajalo skoraj 2 uri. Če vemo, da so vse tovrstne ekspedicije do »Meteorja« izvršile vsega približno 5000 merenj z olovnico, bomo vedeli ceniti orjaško delo »Meteorja«, ki je sam izvršil 70.000 merenj, dasi je znala celokupna posadka s častniki in voditeljem kapitanom Spiessom samo 115 mož. Vsekakor se je ta ekspedicija posluževala čisto nove iznajdbe — »odmivne olovnice«. Ta instrument dovoljuje predvsem, da se vrši merjenje med vožnjo in se tako prihrani mnogo dragega časa. Merjenje se vrši tako, da se odpošlje zvok proti morskemu dnu; tam se zvok odbije in odmev se vrne k sprejemalnemu aparatu, ki se nahaja v ladijskih tleh. Vse delo je opravljeno s tem, da pritismo na gumb in v približno desetih sekundah moremo ugotoviti globino morskega dna.

»Meteor« je križaril med 64. stopnjo južne širine in severnim povratnikom, vozil neprestano po Atlantiku in ugotavljal globine. Druga naloga ekspedicije je bila ugotoviti, kako so razvrščene vodne plasti. Potem je morala raziskati fizikalne, kemične in biološke lastnosti morja. Ugotovila je izredno zanimiva dejstva glede toplote. Na ekvatorju znaša npr. toplina vode v globini 1000 metrov 5 stopinj; na 30. stopinji severne širine pa v isti globini 10 stopinj. Na ekvatorju je torej hladnejša. Na morskem dnu so ugotovili toploto 2 stopinj, v južnopolarne območju pa pol stopinje pod ničlo.

Raziskovanje glede kroženja oceanskih voda je pokazalo, da padajo malo slane vode južnopolarne območja, ki nastajajo pri taljenju ledu, nizdol in teko do Kaperičnih otokov. Merili so tudi višino valov, in to fotogrametrično. Na jambor so pritrdili primerno ogrodje in nanj dva fotografična aparata. Na ta način so posneli relief in ugotovili pravo višino valov. Dalje so raziskali morsko dno glede zlata. Vsebinska je znala eno štiristo-činko miligramov zlata na kubični meter. To-

rej so bile prazne nade, da bi iz morja pridobivali zlato.

Kakšno lice ima morsko dno? Sredi med Južno Ameriko in Afriko se dviga gorovje, ki je višje nego Alpe. Iz tega gorovja so se izoblikovali otoki St. Helena, Tristan da Cunha, St. Pauls-Rocks in Gough. Poleg tega gorovja se nahaja tik ob južnoameriški obali ogromna kotlina, ki je 6000 metrov globoka. Največja globina, ki jo je ugotovil »Meteor«, znaša 8250 metrov.

Ekspedicija na »Meteorju« je pa proučevala tudi zračne tokove, ki so važni posebno

za zračni promet. Vsak dan so spuščali v višino aerološke zmaje in balone, ki so mnogokrat dosegli višino 19.000 metrov. Piloti balon, ki naj doseže stratosfero, napolnijo z vodikom; balon se dviga enakomerno, in to za 200 do 300 metrov na minuto. Po tem, kako veter žene balon, se spoznajo zračni tokovi. Visoko v zraku se balon razpoči. Njegovemu gibanju sledi s pomočjo zračnih teodolitov. V zgornjih zračnih plasteh prevladuje neprestan vzhoden tok. Iz tega je jasno, zakaj je več letalcev prišlo iz Amerike v Evropo nego obratno.

Tako bo najbrže izgledalo prometno letalo bodočnosti. Letalo španskega izumitelja de la Cierva, ki se lahko navpično dvigne v zrak, je te dni preizkusil na progi Berlin—Dresden neki nemški pilot.

Beg iz sovjetske ječe

Pripovedovanje na smrt obsojenega

Dunajski gradbeni inženjer, ki se je pred kratkim po enoletnem bivanju v Rusiji vrnil nazaj na Dunaj, je pripovedoval dunajskemu časnikarju o svojih burnih doživljajih v Rusiji. Omeniti pa moramo, da je inženjer sprva sam simpatiziral z boljševiški idejami, po svojih doživljajih v Rusiji pa je popolnoma zgubil vsako simpatijo do njih. Tako-le pripoveduje:

»Spomladi leta 1928 so me poklicali v Rusijo, da bi uredil neke parno opekarno po modernih metodah. Odpotoval sem meseca julija preko Moskve v K., kamor so me pozvali. Takoj ob začetku mojega dela sem lahko ugotovil, da so bili delavci, ki so bili večinoma iz nižjih plasti ljudstva, skozi in skozi voljni in ponižni. Ne samo ponižni do svojih predstojnikov, ampak tudi do državnih oblasti. Kmalu sem spoznal, da je res nehalno, protiviti se režimu, kajti sovjetski uradniki imajo moč, kakršne si ne morem predstavljati niti v najbolj pravno urejeni državi. Dostop do njih je težji kakor svoječasno do carja. Poleg tega pa obdaja vsakogar izmed njih cela truma policistov in tajnih agentov.

Rafinirano urejena vohunska služba je skoro neznosna. Vsaka kritična beseda, četudi se njena ost nanaša le na gospodarstvo, je drzen poskus, ki konča lahko s smrtjo ali v najboljsem slučaju z dolgo ječo. To sem tudi kmalu na lastni koži izkusil.

Nekega večera proti koncu leta 1929 sem bil z nekaterimi svojimi rojaki, ki so mi bili prijetna družba ob prostem času, v neki gostilni. Pogovor je kmalu zašel na politična tla. Pri tem sem si dovolil mimogrede opazko, češ, da smatram strašen pokol carske družine v Jekaterinburgu za veliko politično napako. Med tem pogovorom sem opazil pri sedni mizi dva gosta, ki sta napeto prisluškovala. Kmalu zatem sta izginila. Ob pol 10 smo se dvignili, da bi šli. Tedaj pa se sunkoma odpro vrata in v sobo stopita dva čekista. V malo besedah sta mi naznanila aretacijo.

Moja ječa je bila smrdeča luknja v pritličju, visoka komaj toliko, da sem mogel stati pokonci. Tla so bila ilovnata in pokrita s slamo. Ko sem prišel tja, je bilo tam že 15 jet-

nikov. Povedali so mi, da je to takozvani »le-teč« zapor. Po treh dneh me je zaslial uradnik, ki mi je v nemško-ruski mešanici naznanil, da sem obtožen upora proti ruski državni oblasti. Ugovarjal sem in poskušal vse skupaj razjasniti kot nepreračunjeno neumnost. Toda iz obraza mojega preiskovalnega sodnika sem razločno bral, da ni razumel niti ene moje besede.

V naslednjih dneh so bili zaslišani tudi vsi moji sojetniki. Po dveh tednih se je na posled šele vršila razprava, ki ni bila drugača kakor gola formalnost. Zagovarjati se sploh

Zenska diplomat v grškem poslanstvu. V grško poslanstvo v Berlinu je vstopila kot referentinja za tisk gospodinja Mita Perotti. S tem je berlinski diplomatski zbor prvič dobil žensko članico.

nismo mogli — znamenje, da je bila naša usoda že vnaprej določena. Razprava je bila kratka in je končala s čitanjem obsodbe. Kakor sem pričakoval, sodba se je glasila na smrt.

Ni bilo torej drugega izhoda kakor beg. Takoj, ko sem bil zopet v celici, sem začel preiskovati okno. Ker se razumem na gradnjo hiš, sem takoj ugotovil, da tiči omrežje čisto rahlo v zidu. Z jeditilnim orodjem se mi je posrečilo, da sem po večurnem napornem delu tako razkopal zidovje, da je le močan sunek zadostoval za pot v svobodo.

Štiri dni po razpravi nam je prinesel paznik 16 steklenic žganja. Tudi večerja je bila obilnejša kakor prejšnje dni in tako smo vsi vedeli, da naš konec ni več daleč. Razum tega so podvojili tudi vojaško stražo pred vrati.

Moji tovariši so se že skoraj vsi udali v usodo. Ne tako jaz. Grebel sem po možganih in naenkrat mi je planila v glavo misel: kaj če bi poskusil upijati stražo. Rečeno, storjeno! Vzel sem nekaj steklenic žganja in jih ponudil stražnikom v zameno za cigarete. Kmalu sta oba stražnika krepko zasmrčala. Napočil je odločilen trenutek. S krepkim sunkom sem potegnil mrežo in v naslednjem trenutku sem bil na svobodi. Obnavljaje so mi sledili tovariši.

Bilo je ob štirih zjutraj. Vedel sem, da odhaja ob tem času vlak proti Varšavi. Šel sem na kolodvor in se odpeljal. Velika nevarnost me je čakala še na meji. Tudi to sem srečno prekorlačil. Zbežal sem iz vagona na kolodvor in bil sem rešen.

*

»Gospod doktor, ali je bilo moje življenje res v nevarnosti?«

»Res; saj sem 14 dni vsak dan dvakrat prihajal k vam.«

Arturo Toscanini, slavni dirigent, se je odločil, da bo zapustil Italijo. V Bologni so ga fašisti oklofutali, ker ni hotel pred resnim spominskim koncertom zaigrati fašistovske himne.

Sredstvo zoper raka

Te dni je bil v Jachymovu na Češkoslovaškem radiološki kongres. Posamezni učenjaki so poročali o svojih najnovejših raziskavanjih. Nekatera poročila so bila naravnost senzacionalna, predvsem poročilo praškega docenta Franta Vanyskeja. Njegovo ime ni neznano v znanstvenih krogih. Pred leti je dosegel precejšnje uspehe pri zdravljenju bakterijske bolezni. To je dosegel z radijevim injekcijami.

O svojih zadnjih izsledkih pripoveduje: »Jaz sem prvi zdravnik, ki ne uporablja radija samo pri obsevanju, temveč tudi za injekcije. Že dolgo let se pečam z radioterapijo. Moje izkušnje temelje na izsledkih pomembnih raziskovalcev. Profesor Ehrlich in profesor Pfeiffer sta ugotovila, da je vzrok in dispozičija raka iskati v manjvrednosti jeter in vranice. Moj cilj je bil, zboljšati stanje obeh. To je mogoče samo z radijem. Profesor Stocklasa je dokazal s svojimi znanimi in zelo zanimivimi eksperimenti, da bodisi cvetlice kakor tudi žito — torej živi organizmi — razvijajo večjo odpornost proti vročini in mrazu, če jih poskropimo z vodo, ki vsebuje radij, kakor pa če jih z navadno vodo. Ni preostajalo drugega, kakor zdraviti po profesorjih Ehrlichu in Pfeifferju ugotovljeno manjvrednost s tisto metodo, o kateri je dognal profesor Stocklasa, da je prava. Poprej sem uporabljal za injekcijo zelo močno koncentrirano radijevo emanacijo. Na kubični meter fiziološke raztopine vode odpade desetina milicurie radijeve emanacije. Ta raztopina je moja iznajdba. To raztopino sem vcepil zajčku pod kožo na jetra.

Znano je, da nastane rak, če nanažemo posamezne telesne dele s terom. Partijo zdravcev sem injiciral, ostale pa ne. Obojim pa sem namazal ušesa s terom. Rezultat je bil celo za zdravnike presenetljiv. Pri injiciranih zajcih so ušesa samo nekoliko razbolela, kar pa je kmalu izginilo, dočim so neinjicirani kmalu poginili za rakom. Ti poskusi trajajo sedaj že približno leto dni in rezultat je vedno isti. Poskusili smo tudi na ljudeh, ker pa ugotovitve teh poskusov še niso bile objavljene v medicinskih krogih, raje o tem molčim. Prepričan sem, da bodo moje ugotovitve v mnogem preprečile obolenja za rakom. Tega nisem dokazal le na enem, ampak na celi vrsti slučajev.«

Smešnice

»Svoje pesmi objavljam pod psevdonimom Jaka Pust.«
»Ampak to je vendarle podlo!«
»Zakaj pa?«
»Le pomisli na stotine drugih s tem imenom, ki bodo osumljeni.«

*

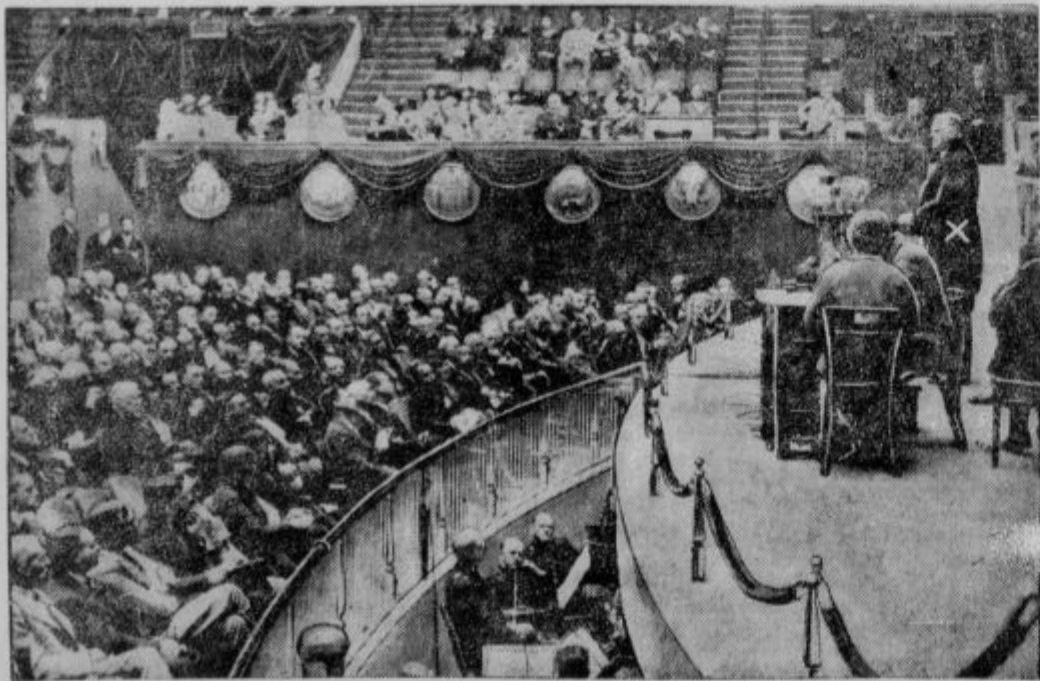
»Tako lep površnik imate. Ne razumem, zakaj nosite zraven tako ponošene blazne?«
»Ker ljudje v kavarnah žal blaz ne sezujejo.«

*

»Vaš obraz sem gotovo že neke videl.«
»Ni mogoče! Odkar se spominjam, ga vedno nosim na istem mestu seboj.«

Ruski prometni policisti ne smejo govoriti. Zanimiva slika iz sovjetske Rusije: Prometni policist, katerega pa ne sme nihče vprašati za pojasnilo. Napis »Govoriti prepovedano!« naj bi policista obvaroval, da ga občinstvo ne moti v njegovi službi.

Predsednik Hoover odpira mednarodno zasedanje trgovskih zbornic v Washingtonu. V svojem otvoritvenem govoru je apeliral na gospodarske voditelje sveta, naj z vsemi svojimi silami, ki so jim na razpolago, delujejo za mir.